

303.033
1888/1892

A BIHARVÁRMEGYEI ÉS NAGYVÁRADI

RÉGÉSZETI ÉS TÖRTÉNELMI
EGYLET

J E L E N T É S E

AZ 188⁸/₉₂ ÉVEKRŐL.

ÖSSZEÁLLÍTÁ

Dr. KARÁCSONYI JÁNOS

EGYLETI TITKÁR

NAGYVÁRAD

1893

A BIHARVÁRMEGYEI ÉS NAGYVÁRADI
RÉGÉSZETI ÉS TÖRTÉNELMI
EGYLET
JELENTÉSE

AZ 1888/92 ÉVEKRŐL.

ÖSSZEÁLLÍTA

Dr. KARÁCSONYI JÁNOS

EGYLETI TITKÁR

NAGYVÁRAD

1893

I. RÉSZ.

DRÁMAI S OPERAI ELŐADÁSOK NAGYVÁRADON A MULT SZÁZADBAN.

(Felolvastatott a Biharmegyei s Nagyváradi Régészeti s Történelmi
Egylet 1892 decz. 26-ikán tartott közgyűlésén.)

Nagyváradnak az az utcája, melynek neve ma Széchényi-
utca, a mult század elején még Szent-Egyed-utcának ne-
veztetett s magában egyesíté a vallás, az igazságszolgáltatás,
a tudomány s nevelés legfőbb tényezőit. Itt állt mai helyén
a vármegyeháza; itt, a mai magtár udvarán, a püspöki lak;
itt volt a székesegyház: a ma is meglevő kis orosz temp-
lom; emellett laktak a Ferencz-, a pálos-rendű szerzetesek;
itt volt végre a gimnázium is a mai gör. kath. seminarium
helyén. Mindezek közül most csak ez utóbbival, a gimnáziummal
akarunk foglalkozni, de még ennek is csak egyik
legnagyobb termével, melynek «*Theatrum*» volt a neve.¹

A nemes irányu színielőadások jogosultságát elismerte
maga a kath. egyház is. Az egyház kebelében támadtak az
ugynevezett karácsonyi, vizkeresztí és husvétí miszteriumok,
vagyis azok a színielőadások, melyek Krisztus urunk szü-
letésének és imádtatásának, valamint kinszenvedésének és
feltámadásának hol öröndetes, hol megrázó jeleneteit mutat-

¹ «Auditorium sive Theatrum, occasione actuum scenicorum
per studiosam iuventutem produci solitorum, frequentari consuetum.»
A váradi jezsuita-kollegium épületének leírása közt. *Budai országos
levéltár.*

ták be a közönségnek. Ezeknek maradványai a mi Betlehemeseink, Háromkirályaink s a nálunk is ismeretes oberammergaui Passio-játékosok.

A régi iskolák, nevezetesen a gimnáziumok, a tanítás mellett a nevelést, a jellemképzést is céljokul tekintvén, e céljuk elérésére egyik eszközül használták a színi előadásokat. Így keletkeztek az ugynevezett iskolai drámák, hol latin, hol német, néha franczia, de gyakran magyar nyelven is, mely utóbbiak közül több darab már a XVI-ik századból nyomtatásban is fenmaradt.¹ De az iskolai színi előadások általános elterjedése, mondhatni fénykora, nálunk, a mult században következett be.

Más értelemben vett színház vagy színészet hazánkban a mult századnak a közepén sem volt: a nagy közönség tehát annál inkább érdeklődött az iskolai színi előadások iránt s érdeklődését még fokozta az a körülmény, hogy az előadások szereplőit a szülei, testvéri vagy rokoni szeretet füzte szívéhez.

Ilyen színi előadásokat tartottak a váradi gimnáziumnak ama termében is, melyet mint említők Theatrumnak hívtak, s melyben az első előadásnak nyomát 1731-ben találjuk.

Az ekkor előadott darabnak csak czíme maradt fenn szövege elveszett vagy még lappang. De tartalmára bátran következtethetünk a czimből, mely kissé hosszasan így hangzott: *Egy ifju, akit szülei addig kényeztettek, hogy rossz utra tért s családjának gyalázatára vált.*²

Meg kell itt jegyeznünk, hogy a szindarabokat rendszeren a tanárok irták azon öntudatos irányzattal, hogy általok a tanuló ifjúság s a hallgató közönség vallásos, erkölcsi, hazafiui s általán nemes érzéseit fejleszszék és szilárdítsák. A darabok tárgyait majd a szentírásból, majd a szentek

¹ *Magyar Könyv-szemle*, VIII. 310. l. — *Századok*. 1884. évf. 22. s. köv. 11. — *Figyelő*. 1883. évf. Szivák J.: *A magyar dráma kezdete*.

² Eredeti czíme: Landelinus adolescens per immodicam parentum indulgentiam in universae familiae dedecus latronum numero adscriptus. *Budapesti egyetemi könyvtár: Jesuit. Varad.*

életéből, vagy a történelemből merítették, de nem feledkeztek meg hazai történelmünk kimagasló alakjairól sem. Szent-István, Szent-László, Zrinyi Miklós stb. gyakran előforduló hősei a daraboknak. Női szerepek ritkán fordultak elő a darabokban, s ha előfordultak, azokat is a tanuló ifjak játszották. Általában minden szerepet a tanuló ifjakkal töltöttek be, mert a színi előadásoknak épen az volt egyik célja, hogy a tanuló ifjúságot a nyilvános fellépésben bátorságra, önuralomra s társalgási ügyességre szoktassák.

Az előadás nyelve, kivált a mult század első felében, kevés kivétellel mindig latin. Ez volt akkor még nemcsak a tudomány, hanem a törvényhozás, az igazságszolgáltatás, sőt a műveltebb társaságok nyelve is. Asszonyok, sőt fiatal hölgyek is nem ritkán folyékonyan beszéltek vagy legalább értették. Különbö az iskolai színházak látogatói az előadás kezdete előtt egy-egy kis nyomtatott füzetet kaptak, mely a mai színlapokat pótolta, s mely előre tudatta a közönséggel az előadás programját, a színmű minden felvonása s jele- nete rövid tartalmát, végül a szereplő ifjak névsorát.

A személyek száma nagyon változó: néha csak 8—10 de néha 100-ra is felment, kivált a nagyobb előadások alkalmával, melyeneket az iskolai év végével, vagy valamely ritka ünnepies alkalomkor tartottak. Ilyenkor a terem fel- disztésére kiváló gondot fordítottak; új ruhákat, új diszle- teket is szereztek. Az előadást mindig délután tartották, kezdete volt 2—3 órakor, vége 5—6-kor. Kezdetben évenként csak egy előadást tartottak, utóbb már 4-et, 5-öt is, de leggyakrabban hármat.

Arra nem volt eset, hogy a fiatalság valaha üres fa- laknak játszott volna. Boldog volt, aki valamelyes czimen a terembe juthatott. A szülék, rokonok már maguk is szá- mosan voltak ott, de Biharvármegye s Várad városa főtiszt- viselői sem hiányoztak, megjelentek a váradi nemes káptalan tagjai, olykor magának Várad püspökének kíséretében.

A játékot többnyire prolog előzte meg s epilóg zárta be. Felvonások között néha ének, zene és táncz volt; az is megtörtént olykor, hogy valamely szomorujáték felvonásai

közben vigjátékot vagy bohózatot adtak elő. Így aztán, ha a darab annyira hatott, hogy a közönség — mint az egykorú feljegyzések mondják — könyeket hullatott: a könyveket nem mindig az elérzékenyülés sajtolta ki, hanem olykor a kaczagás is. Ez utóbbi, kivált a fiatalság egészséges kaczagása, különben is ragadós.

A színjátékkal azonban még nem volt vége az egész előadásnak; következett a kitünőbb tanulók megjutalmazása. E célra egyes nagylelkű pártfogók, itt Váradon a püspök, a káptalan tagjai s a megye urai — mint alább látni fogjuk — könyveket, kisebb-nagyobb pénzösszegeket s egyéb ajándéktárgyakat ajánlottak fel. Játék végével felolvasták nyilvánosan a kitüntetésre méltó ifjak névsorát, mire ezek dobszó s trombitaharsogás közt előléptek s átvették jutalmukat.¹ Boldogok voltak ez ifjak, de boldogságtól sugárzott a szülék, a rokonok arcza is. A tanárok s a pártfogók meg azon örvendtek, hogy örömet szerezhettek Várad jó közönségének.

Ilyen színi előadásokban gyönyörködtek a váradiak 1731-től kezdve tovább mint negyven évig, tehát csaknem egészen azon ideig, mikor a színi előadások az iskolák termeiből az igazi színészek kezeibe mentek által.

A váradi gimnáziumra vonatkozó feljegyzések kezdetben még nagyon hézagosak, s részben ez az oka, hogy az 1731-re következő első évek színi előadásairól csak fogyatékosan értesülünk. Másrészt az ismételve kitört paraszt-lázadás, de az 1739-iki kolera is zavarólag hatottak az iskolai évek rendes folyamára.

Annyit tudunk, hogy magában az 1740-ik évben a költészeti és szónoklati osztály együtt három előadást tartott;

¹ A fentebb elősorolt részletekre s általában az iskolai drámákra nézve lásd: *Kisfaludy-társaság évtapjai*. IV. 195 l. — *Figyelő*. 1883 évf. 113. s köv. ll. — *Magyar Könyv-szemle*. VIII. 309. s köv. ll.

a daraboknak azonban még czime sincs feljegyezve. De azt már olvassuk, hogy valamint 1731-ben Névery Pál választott püspök és váradi kanonok, — ugy 1740-ben Polentáry Ferencz szintén váradi ör-kanonok osztogatott jutalmakat.¹

A szindarabok pontosabb feljegyzése 1744-ben kezdődik s ettől kezdve csaknem szakadatlan sorban *harminozót* előadott darabot találunk, köztük olyanokat is, melyeknek eddigelé czimök sem volt ismeretes.

Az 1744-ben előadott darabnak czime: *Szent-László király a váradi püspökség alapítója*. Történeti szempontból is érdekes darab, mert nyilván mutatja, hogy még akkor senkinek sem jutott eszébe kételkedni abban, hogy ki alapította e püspökséget? Előadás végével Beöthy Mihály, a hasonló nevű s ma is virágzó család őse, jutalmazta meg a szereplőket. A darab még ugyanazon évben magyar és latin nyelven nyomtatásban is megjelent.²

A következő 1745. évben *Gritti Lajost* adták elő. A szereplők közt voltak: gr. Csáky Imre, továbbá br. Vécsey Zsigmond és br. Vécsey Péter váradi tanuló ifjak. Az előadásra megjelent gr. Csáky Miklós váradi püspök is s ugy ő, valamint kanonokja, Luby István, ajándékokat osztogattak.³

De rövidnek kell lennünk, azért a többi daraboknál alig említhetünk meg egyebet, mint czimöket.

1746-ban két darabot adtak elő. Az egyiknek czime: *János keleti császár*; a másiké: *Salamon magyar király*. Az előbbenit oly meghatóan játszották, hogy gr. Csáky Miklós püspök is könyezett; a másiknak előadása után Biharvármegye nevében Ferdényi Ferencz osztogatott jutalmakat.⁴

¹ *Budapesti egyetemi könyvtár: Jesuit. Varad.*

² *Magyar Könyv-szemle*. VIII. 325. l. — *Budapesti egyetemi könyvtár*: i. h. 1744. évnél.

³ *Budapesti egyetemi könyvtár*: i. h. 1745. évnél.

⁴ Az elsőnek eredeti czime: *Joannis Calonis Orientis Imperatoris clementia*; a másiké: *Salamon Rex Hungariae eremum petens*. I. h. — V. ö. *Magyar Könyv-szemle*. VIII. 319. s köv. II. 6. 96. 166. számok. — *Figyelő* 1883. évf. 192. l.

1747-ben már három darab került színre. Először: *Absolon, az atyja ellen lázadó*; a másik volt: *József, akit testvérei eladnak*; a harmadik: *Keresztelő-Szent-János*. Az egykoru feljegyzés szerint mind a három darab nagy hatást keltett, a közönség műveltebb része sirt és sokáig megemlegette a darabot. A »műveltebb» jelző kétségkívül azt akarja mondani, hogy azok, kik a latin szöveget jól értették.¹

A következő darabok:

Atilius Regulus, 1754-ben került színre magyarul; 1752-ben fordították le olaszból.² 1799-ben a váradi színház repertoriumán is ott állott.³

Szent-István, a halálra keresett magyar király (1754).⁴

Forgách Ádám Ujvár hős védője (1757).⁵ E darabot kétségkívül az akkori váradi püspök, gróf Forgách Pál iránti tisztelet sugallta.

Ezután jöttek:

Tysophernes (1757).⁶

Aristides, magyar darab (1757).⁷

Manasses (1758).⁸

Batthyány Farkas, a kit királya iránti hűségeért a törökök börtönbe vetnek s ott meggyilkolnak (1758).⁹

Flandriai Rikárd (1758).¹⁰

¹ *Budapesti egyetemi könyvtár*: Jesuit. Varad. — Az elsőnek eredeti címe: *Absolon Davidi patri rebellans*; a másodiké: *Josephus a fratribus venditus*; a harmadiké: *Divus Joannes Baptista in eremum proficiscens*.

² *Budapesti egyetemi könyvtár*: i. h. Egy magyar példánya *Gyulafehérvári Batthyányi-könyvtár*: K 5. V. 20.

³ *K. Nagy S.*: *A váradi színház története*. 17. l.

⁴ Eredeti címe: *Primus Hungariae Rex ab uno coniuratore ad necem quaesitus*. *Budapesti egyetemi könyvtár*: i. h. 1754. évnél.

⁵ Címe *Adamus Forgách praesidium Ujváriense contra barbaros strenue defendens*. *Budapesti egyetemi könyvtár*: i. h. 1757. év.

⁶ *I. h.*

⁷ *I. h.*

⁸ *I. h.*

⁹ Címe: *Wolphgangus Batthyány ob fidelitatem in regem suum a Turcis in carcere caesus*. *I. h.* 1758 évnél.

¹⁰ Címe: *Richardus nobilis Flandriae adolescens a perversis moribus esipiscens*. *I. h.*

Iphigenia (1759).¹

A fenhéjázó, farsangi bohózat (1759).²

Pásztori játék br. Patachich Ádám váradi püspök beiktatásakor (1760).³

Dosylas (1760).⁴

Fouque és Laudon tábornokok (1760).⁵

A tékozló fiu (1764), a közönség kívánságára megismételték.⁶ 1799-ben a váradi magyar színészek repertoriumán szintén ott volt.⁷

Joas (1766).⁸

Szent-László (1766).⁹

Senaherib (1767).¹⁰

Caracalla (1767). Nyomtatásban is megjelent Váradon.¹¹

Imre és Endre versengése a magyar koronáért (1768).

Megjelent Nagyszombatban (1761).¹²

Szent-István király (1769).¹³

Három fiúnak boldogtalan atyja (1769).¹⁴

Balthazár (1770).¹⁵

¹ Czime: *Iphigenia Orestis fratris liberatrix*. I. h. 1759 év.

² «Bacchi feriis hominem gloriosum risus ciendi causa» (producerunt). I. h. — Kéziratban egy magyar példánya *Gyulafejevrőreott Batthyány-könyvtár*. K 5. V. 20.

³ *Eccloga*. I. h. 1760. évnél.

⁴ I. h.

⁵ I. h.

⁶ Czime: *Filius prodigus*. I. h. 1764 évnél. Négy év múlva, 1768-ban már magyarul adták elő. I. h.

⁷ K. Nagy S.: *A váradi színészet*. 18. l.

⁸ Czime: *Joas a Joiada in solium evectus*. I. h. 1766 évnél.

⁹ Kérdés: más darab-e mint a fentebbi, vagy ugyanaz?

¹⁰ I. h. 1767 évnél.

¹¹ I. h. 1767 évnél.

¹² *Emericus et Andreas de corona Hungariae disceptantes*. I. h. 1768 év. — *Magyar könyvszemle*. VIII. 329. l. 102. sz.

¹³ *Clementia S. Stephani, qua Gyulam arunculum Christo et sibi reconciliarit*. I. h. 1769 évre.

¹⁴ *Infelix trium filiorum pater*. I. h.

¹⁵ *Balthazar in quo Assirica monarchia extincta est*. I. h. — *A Magyar könyvszemle* VIII. 319. l. 28. 117. és 148. sz. a. enlit egy hasonló czíntűt.

Tyburcius vértinu (1771).¹

Zrinyi a szigetvári hős (1771).²

Lajos siciliai királyfi (1772).³

1772-ben *Octavius és Valerius* darabot adták elő magyarul⁴ és ez volt a váradi gimnáziumban az utolsó színi előadás.

Menjünk most át a Széchenyi-utczából a Körös bal partjára. Ott, a Szent-László-téren áll a reáliskolai épület. Ez eredetileg püspöki palota volt; Váradnak mult századi viszonyai között valóságos palota. Gr. Csáky Miklós 1740 körül építtette, de csakhamar itt hagyta: elment Kalocsára érseknek.

Csáky utódja, gr. Forgách Pál csendesen, elvonultan, mondhatni szent életet élt benne. Annál nyitabb házat tartott Forgách utóda, br. Patachich Ádám (1759—1776).

Buzgó, lelkes főpap, tevékeny államférfiu volt; szeretete a fényt, a pompát, de a tudományokat, a művészeteket is.

Ő építtette a mai püspöki palotát.

Gazdag könyvtárt szerzett s hozzá tudós férfiakat.

Mikor a jezsuitarendet feloszlatták (1773), a rend legjelesebb tagjai közül kiszemelt huszat, köztök volt Wagner, Katona, Palma, Pray, Rietaller, Klobusiczky Péter — s valamennyit hitta magához.

Udvarában mindig tartott nemes ifjakat apródokul, hogy általuk udvara fényét emelje, de másrészt, hogy az ifjakat a finomabb társadalmi műveltségre szoktassa.

Tartott zenészeket is. A zenét kiválólag szerette. Ezt a szeretetét örököltette meg a hagyomány is, mely még

¹ Egyetemi könyvtár, i. h. 1771. év.

² *Zrinyus ad Szigethum gloriose pro patria occumbens*. I. h. 1771. év.
— M. Könyvszemle. VIII. 325. l. 59. 175. sz.

³ *Ludovicus Caroli III. Siciliae Regis filius abdicat solio paterno, saeculoque valedicit*. Egyetemi könyvtár: i. h. 1772. év.

⁴ U. o.

mindig emlegeti róla, hogy Bécsből a királynő karmesterét Váradra csalta.

Nálunk a mult században a zenét is nem nyilvános színpadokon, nem országos intézetekben művelték. Nem értjük itt a közönséges cigányzenét, hanem azt a magasabb, klasszikus egyházi s világi zenét, melynek később nálunk is mesterei támadtak. De a mult században e zene még csak székesegyházainknál s főpapjaink és főuraink udvarai-ban talált menedéket és ápolást. Állandó s nem egy helyen kitűnő zenekarok foglalkoztak vele. De valamennyi közt legkitűnőbb volt Eszterházy herczeg kismartoni várkastélyának zenekara, kivált 1761 óta, mikor annak vezetését Haydn József, a lángeszű zeneművész vette át, s gyönyörű symphoniáinak s négyeseinek előadásai-val elbájoló a világot.

Ez időre esnek Váradon is az első zenei előadások. Haydn Józsefnek testvére, Mihály, br. Patachich Ádám püspöksége első éveiben már Váradon van, de hogy a székesegyházon kívül is játszott volna? arról nem értesülünk, 1765-ben halljuk csak, hogy a püspök «*uj*» zenészei megérkeztek;¹ a következő évben pedig már arról értesülünk, hogy Patachich udvarában színpad épül,² s a zenészek a püspöki palotában is hallatták játékukat.

Egy megzenésített darabot adtak elő. *Istenek vetélkedése* hangzatos cím alatt, mely ugyanazon évben itt Váradon nyomtatásban is megjelent.³

Az előadás zártkörű volt, de megjelenhettek rája mindazok, kik rangjok vagy műveltségök által arra jogosítva voltak

Ez az 1766-iki zenei előadás volt-e a legelső, melyben Várad művelt közönsége gyönyörködhetett? határozottan meg nem mondhatjuk, mert az előadásokról részletes tudósítás nem maradt fenn; csupán elszórt nyomok s a fen-

¹⁻² 1765. és 1766. évi számadások. *Püspökségi uradalmi levéltár.*

³ *Certamen Deorum in ornando. Amynta Pastore Ludis Symphonicis exhibitum Magno-Varadini. Anno MDCCLXVI. 4 r. 2 $\frac{1}{2}$ IV. Magyar könyveszemle. IX. 35. l.*

maradt kézirati vagy nyomtatott példányok után indulhatunk. Ezek között is kettő év nélkül áll.

Az év nélküliek egyikének czime: *Bethlehemi pásztorok*.¹ Karácsony előnapján adták elő br. Patachich Ádám püspök nevenapjának tiszteletére; Ádám napja ugyanis éppen akkor esik. Szerzője nincs megnevezve.

A másik szintén év nélküli darabnak czime már nagyon czifra, kár is lenne magyarra fordítani, adjuk tehát eredetiben a címet, mely így szól: *Olympia Iovi Sacra*. Zenéjét Ditters Károly, a váradi püspök karmestere szerzette,² aki ezelőtt csakugyan a bécsi császári udvar zenésze volt.³ Ebben a darabban hét énekes szerepelt: két alt, két sopran, két basso és egy tenor.

Ugyanazon Ditters Károly szerzette a negyedik darab zenéjét is, mely 1769-ben adatott elő s melynek teljes czime: *Izsák, a Megváltónak képe. Szomorú játék, melyet a püspöki muzsika játszott Nagy-Váradon. Nyomtatott Heller János Konrád Henrik püspöki könyvnyomtató által 1769-ik esztendőben.* 8 r. 23 számozatlan levél. Egy példánya a Nemzeti Múzeumban. Latin nyelven is megjelent ugyanott, de úgy ez, mint a magyar szöveg csak fordítás; az eredeti olasz, szerzője Metastasio.

Mind e darabok tulajdonképen *oratoriumok*; opera csak egy van, melynek czime: *«Amore in musica.»* Szintén Ditters írta Patachich udvari szinpada számára. Szinrehozatalának éve ismeretlen, de még 1769 előtt adhatták

¹ Czime: *«Zelus Pastorum Bethlehemiticorum in cognoscendo et amando verbo divino in terris hospite recens nato.»* Kézirat a kalocsai főegyház könyvtárában. Magyar könyvszemle. VIII. 295. l. 113. sz. a.

² Teljes czime: *Olympia Iovi Sacra sive Incrementum Musas inter et Pastores Amoris Certamen.* Excellentissimo Domino Domino Adamo Patachich, Ecclesiae Varadiensis Episcopo, annum diei onomasticæ recursum celebranti . . . ab Carolo Ditters Musices, Wenceslao Pichl Dramatis Authoribus. Magno-Varadini. (Év nélkül.) 4 r. 14 számozatlan levél. (Programm, teljes szöveggel.) Magyar könyv-szemle. VIII. 331 l. 124 sz.

³ Hermann Mendel: *Musikalisches Conversations-Lexicon.* III. 183 l.

elő, mert ez évben br. Patachich már jónak látta a színi előadásokat megszüntetni. Ditterst pedig utjára eresztette.

Ime, ennyi az, mit Nagyváradnak mult századi drámai és operai előadásairól tudunk.

Szerény, nem világra szóló dolgok ezek, kivált így s anélkül előadva, hogy belvilágukba tekintenénk. De erről talán majd más alkalommal.

Minden igénytelenségök mellett mégis nem érdektelenek, legalább előttünk, váradiak előtt: atyáink emlékével forrvák össze. Jól esik látnunk: min örültek, min szomorkodtak?

E mellett arról is tanuskodnak, hogy azt a Prometheusi szikrát, mely a régi magyar királyok, nevezetesen Hunyadi Mátyás király feldult udvarából fenmaradt s kétszáz évig árván bolyongott a hazában, — azt a szikrát Szent-László városa is, mihelyt romjaiból kikélt, befogadta, tüzhelyet rakott neki, élesztgette, gyönyörködött benne s melengette magát mellette.

Az elmondottakat pedig fogadja a Tisztelt Közgyűlés szíves viszonzásul és köszönetül azon nemes érdeklődésért, melylyel történeti egyletünk iránt viseltetik s mely érdeklődést jelen becses megjelenésével is tanúsítani méltóztatott.

BUNYITAY VINCZE.

II. HIVATALOS RÉSZ.

a) BUNYITAY VINCZE EGYLETI ELNÖK MEGNYITÓ
BESZÉDE AZ 1892. DECZ. 26-iki KÖZGYÜLÉSEN.

Tisztelt Közgyűlés!

A biharvármegyei s nagyváradai történelmi egylet
nevében örömmel üdvözlöm a Tisztelt Közgyűlés tagjait.
Egyszersmint megragadom az alkalmat, hogy egyletünk célját
s feladatait röviden körvonalozzam.

Feladatunk kettős:

Egyik: az izlés nemesítése;

Másik: megyénk történetének megírása.

I.

Régen a mi mesterembereink, nemcsak az ötvösök,
kőfaragók, hanem az asztalosok, lakatosok és a többiek is
többek voltak közönséges kézműveseknél; készítményeikben
volt izlés, kellem, szépség; készítményeik — mondhatni —
a művészeti darabok színvonaláig emelkedtek. De mióta az
ipari cikkek gyárilag készülnek, minthogy a gyári gépeknek
sem szívők, sem érzelmők, de hazafiságuk sincs: a gyári
cikkek olyanok nálunk, mint Amerikában: használhatók,
célszerűek, de egyaránt puszták, izléstelenek, amellet
sohasem magyarok, mindig idegenek.

Egyletünknek tehát feladata, hogy a régi, tanulságos,
amellet magyaros kézi munkák és művek példányait: az iz-
léses butorokat, szöveteket, himzéseket, képeket, edényeket,

arany-, ezüst-, vasműveket közszemlére kiállítsa és így iparosainknak utánpótlásra méltó mintákat nyújtson; közönségünknek pedig alkalmat adjon arra, hogy izlését fokozatosan nemesítse s az izléstelen ipari czikkek vásárlásától vagy éppen viselésétől óvakodjék.

II.

Másik feladatunk: megyénk történetének megírása.

Amint a költő mondja: Egész világ nem a mi birtokunk. Munkásságunk meg elégszik e darab földdel, melynek neve Biharvármegye, de ennek aztán minden családja, minden községe, sőt minden röge a mienk, s ami a multban vagy a jelenben rájuk vonatkozik, az mind érdekel bennünket, azt mind örömmel gyűjtjük össze. Családjaink levéltárait vagy ereklyéit éppen úgy, mint a szántóvető ekéje által felvetett fegyvereket vagy bronztárgyakat. Összegyűjtjük pedig mindezt, nem azért mert régiségek, hanem azért mert e földnek, s e földön élő népeknek s családjainknak multjáról beszélnek és így Biharvármegye történetének megírásához adatokat szolgáltatnak.

De, hogy ezeket a történeti emlékeket, valamint a fentebb említett műtárgyakat és műkincseket elhelyezhessük, megőrizhessük és tanulságul, lelkesedésül közszemlére kitehessük: alkalmas épületre, ugynevezett Muzeumra van szükségünk.

Ez az épület Nagyváradnak annyi nemes s egyedül közönségünk, kivált egyházi férfaink áldozatkészségének köszönhető intézetei s középületei közül még hiányzik. De örömmel és hálával jelenthetem, hogy már készülöben van.

Tárgyak, sőt valóságos műkincsek, mik elhelyezésre, egy ilyen épületre várnak, — már százával, sőt ezrével vannak. A napokban is leérkezett megőrzés végett az a selyem zászló, melyet Nagyvárad lelkes hölgyei 1865-ben városunk s az újabb kor első alkotmányos képviselőjének, b. e. Lukács Györgynek nyújtottak át.

De magára a Muzeum épületére is városunk nemes törvényhatósága, egyházi testületeink, valamint egyesek

már nagylelkűleg tekintélyes összeget adományoztak, de legtöbbször magas kormányunk előterjesztésére, ő felsége, a király.

Minderről azonban bővebb és örvendetes tájékoztatást nyújt a titkári jelentés, melynek meghallgatásáért ezennel esedezem s melynek felolvasását kérem.

b) TITKÁRI JELENTÉSEK.

Dr. Karácsonyi János egyleti titkárnak jelentése az egylet 188⁹/₉₀ évi működéséről.

Az 1888. június 19-iki közgyűlés óta egyletünk életében a következő nevezetesebb mozzanatok merültek föl.

1888 nyarán ifj. Bölöni Sándor és alulírott szerencsésen beszállítottuk az ér-keserői Fráter-család nagybecsű levéltárát egyletünk muzeumába, és ott az e célra készült szekrényben elhelyezték. Jeszenszky Frigyes muzeumi segédőr becsülésre méltó fáradsággal az egész levéltár leveleit korrendbe szedte úgy, hogy az a tudományos használat előtt nyitva áll.

El nem mulaszthatom, hogy köszönetemet ki ne fejezzem e helyen is Fráter Béla főszolgabíró urnak, a ki e családi levéltárnak muzeumunkban való elhelyezéséhez és átszállításához oly szívesen, oly lekötőző módon nyújtott segédkezet.

A Nadányi és Baranyi családok levéltárainak behozatalára legközelebb teszünk lépéseket.

Ha ekként a Biharmegye multjára vonatkozó okleveleket összegyűjtjük, az elenyészéstől megóvjuk, akkor egyuttal Biharmegye monographiájának létrehozatalán és e műteljességén hathatósan közreműködünk.

Nagy hálával tartozik egyletünk Biharmegye tekintetes törvényhatósági bizottságának, a mely egyletünk muzeumának fentartását lehetővé tette az által, hogy a közművelődés céljaira kivetett pótdóból egyletünk részére évenként 200 forintnyi segédelmet adott.

Hogy többet nem tett egyletünk, nevezetesen, hogy Biharmegye annyira érdekes multjával foglalkozó évkönyvet nem adott ki, annak oka, hogy egyletünk gyűjteménye mindeddig bérházban van elhelyezve és így egyletünk jövedelmének javarészét a házbér emésztette föl. Épen ezért indult meg egyletünk kebelében azon mozgalom, a mely állandó muzeum-épület építését tűz'e ki czéljául.

E végből egyletünk választmánya 1888 decz. 28-án tartott gyűlésén elhatározta, hogy e czélra Nagy-Várad városától az Ujsor előtt levő téren telket fog kérni. 1889 február elején a folyamodvány a városi hatósághoz betejesztetett, de sikere nem lett. Egyenesen nem utasítottak ugyan el bennünket, de hivatkozván arra, hogy a nevezett tér már nem áll a város szabad rendelkezésére, arra szólitottak föl, hogy más alkalmas helyet jelöljünk ki a muzeum építésére.

Már-már azon a ponton voltunk, hogy valahol a város kevésbé nevezetes pontján egy kissebb, csupán egyletünk gyűjteményének befogadására szánt muzeum-épületet emelünk, a midőn egyletünk alelnöke nemes elhatározással az ország volt miniszterelnökéhez, Nagyvárad város képviselőjéhez, Tisza Kálmán ő Nagyméltóságához fordult. 1889 nov. 2-án, a midőn Tisza Kálmán itt választói előtt beszámoló beszédét tartá, egyletünk alelnöke többektől kísérve megjelent előtte és fölkérte őt, hogy egyletünket egy nagyobb-szerű muzeum-épület építésében az országos jótékonyczélu sorsjáték jövedelméből bizonyos részzsel segedelmezze.

Miután a miniszterelnök ur ő Nagyméltósága hathatós pártfogását megígérte, egyletünk alelnöke városunk művelt köreit egy nagyobb értekezletre hívta össze, a mely kimondotta, hogy egyletünket a muzeum építésében segíteni fogja és e végre kebeléből egy értekezleti bizottságot küldött ki.

E bizottság és egyletünk választmánya a nagyfontosságú ügy diadalra segítése végett több ízben tartott gyűléseket. Nevezetesen a nagyvárad i. sz. püspökségnek ajánlatot tett, hogy az Ipolyi-gyűjtemény számára is helyiséget építtet és nyújt, ha az egyházmegye e nagyértékű gyűjte-

ményt ott elhelyezni hajlandó lenne. És Nagyvárad nemeslelkű püspöke egyházmegyéje nevében nemcsak ebbe adta beleegyezését, hanem azonkívül az építendő muzeum-épület számára szerfelett alkalmas telket is ígért.

Majd erre megállapítottuk a muzeum-épület tervezetének föltételeit, egyletünk alelnöke városunk és az ország több jeles építőmesterét tervek készítésére szólította föl, a nagyközönség közt megindítottuk az adományok gyűjtését, egyletünk ügyésze elkészítette a telek-adományozásról és az Ipolyi-gyűjtemény átadásáról szóló szerződés feltételeit és ma, hála művelt közönségünk áldozatkészségének, az állandó muzeum-épület építésének ügye a megvalósulás, egyletünk pedig szép és nagy jövő küszöbén áll. Adja Isten, hogy a következő titkári jelentés a felépített muzeum-épületről és a megvalósult reményekről szóljon.

Kelt Nagyváradon 1890 június 28.

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

TITKÁRI JELENTÉS

a biharvármegyei régészeti és történelmi egylet 1890—91. évi működéséről.

Tisztelt közgyűlés! Egyletünknek tevékenysége a lefolyt évben jóformán csak arra szorítkozott, hogy akkora muzeum épületet emeljen, a melyben az Ipolyi-gyűjteményt is elhelyezhesse. Igaz, hogy ez olyan terv, a melynek megvalósítására nem sajnálhatunk időt és fáradságot, mert hisz' megvalósulása esetén egyletünk azonnal többet mutatna föl, mint a többi ilyenmő vidéki egyletek. Annyi és oly érdekes tárgyakat állíthatnánk egyszerre a nagy közönség elé, a melynek szemlélése folyton új meg új élvezetet és tanulságot nyújtana, s a mely városunknak, megyénknek dicsőséget szerezne.

Ámde — sajnos — a nagyszerű terv megvalósítása ez ideig nagy akadályokba is ütközött. Azon reményünkben,

hogy az országos jótékonyczélu sorsjáték jövedelmében majd egyletünk is részesül, családokztunk. Erre a pénzügyminiszter ő Nagyméltóságához egyletünk részéről újabb küldöttség járult. Nem mondhatjuk ugyan, hogy ez is eredménytelenül járt, de nem is hozott oly gyors orvoslást, mint a minőre egyletünknek szüksége lett volna. A miniszter ur ő nméltósága kijelenté, hogy ő egyletünk megsegítését a muzeumépítésben úgy tekinti, mint az ő személyes kötelezettségét és segíteni fog, ámde a segedelem mennyiségéről, megadásának idejéről még eddig nem tájékoztatá egyletünket.

A Schlauch Lőrincz püspök ő nagyméltóságától följánlott telek átíratása egy ideig halasztást szenvedett, mert a belügyminiszterium azt kívánta, hogy mielőtt a város polgármestere a szerződést aláírná, mutassa ki, miféle alapból fogja fedezni a város a muzeum-épület előtt nyitandó utnak költségeit? Csak az adott fölvilágosítás után lehetett Nagyvárad város polgármesterének ez évi január hóban a szerződést aláírnia. Ezután egyletünk alelnőke az általa is aláírt szerződést Schlauch Lőrincz ő nagyméltósága elé terjesztette a felsőbb helyeken való jóváhagyás kinyerése végett. Ez azonban még mai napig sem érkezett meg.

Szerencsésebbek voltunk a várostól följánlott telek ügyének elintézésében. A város törvényhatósága azt, hogy e telek minimális értéke, 2767 frt, egyletünknek kifizetessék, régebben megszavazta, s a belügyminiszterium e határozatot már jóváhagyta.

Alelnökünk fáradozásának köszönhető, hogy városunk jelesebb építőmesterei tervezetet készítettek a muzeum-épületre Ezeket egy, erre fölkért szakértő bizottság megvizsgálván, az «Ipolyi» jeligéjű, Rimanóczy Kálmántól készített tervezetet találta legalkalmasabbnak. Azonfelül a benyújtott tervezeteket még a vallás- és közoktatásügyi miniszterium építő-szakosztálya is fölülvizsgálta, s noha ez is az «Ipolyi» jeligéjű tervezetet ajánlá, mégis több módosításokat javasolt. E módosításoknak a tervezetbe való beillesztése, az így bekövetkezendő költségöbbllet kiszámítása most van folyamatban.

A családi levéltárak elhelyezésére és értékesítésére irányzott törekvéseinket ez évben is folytattuk. Az annyira becses (noha részben már átvizsgált) Nadányi-levéltár elhelyezéséhez már csak egy családtag beleegyezése hiányzik. A Baranyi-levéltárra nézve Baranyi Ödön képviselő urnak hozzám intézett levele azt a reményt nyújtja, hogy e levéltár a jövő augusztus vagy szeptember hónapban átvehető lesz.

Ennyi az — tisztelt közgyűlés! — a mit a lefolyt év munkásságáról jelenthetek.

Látszólag kevés!

Ámde a siker nem mindig a fáradozástól függ. Annyit mindenesetre megtettünk, a mit megtenni kötelességünk volt, s a mit a mostoha viszonyok közt megtehettünk. — Annyit elértünk mégis, hogy nem engedjük elaludni a Bihar-megye multjának földerítésére irányuló törekvéseket.

A mostani, mostoha körülmények már nem tarthatnak soká. — Oly nagy megye, oly sok jeles, igaz magyar értelmiséggel, mint Bihar, nem lehet soká közömbös szülőföldjének s lakóhelyének multja iránt. Ott, a hol annyi nevezetes esemény folyt le, a hol sokszor az ország sorsa dőlt el, a hol hajdan annyi nagy, magyar család bölcseje ringott, annyi vár, annyi egyház emelkedett, előbb-utóbb föl kell ébrednie a történeti érzéknek.

E remény lelkesítsen bennünket a további küzdelemre és fáradozásra.

Nagy-Várad, 1891-junius 28.

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

Titkári jelentés az 1891/92 évekről.

Ha okosan cselekszik azon utas, a ki hivatkozó szavakra nem hallgatva, egyenesen főczélja felé tart s egyelőre vesződséget, fáradságot nem kimélve, pihenésre sem gondolva, az utról le nem tér, akkor a lefolyt másfél év alatt

egyletünk helyesen cselekedett. Kitűzött magának egy czélt s azt egyelőre főczéljává tevén, mondhatjuk egyedül annak elérésén fáradozott.

E czél, hogy Nagyvárad városában első sorban saját gyűjteménye, aztán a letétképen átengedett Ipolyi-gyűjtemény számára állandó, megfelelő muzeum épületet emeljen.

Csak egy volt e czél, de oly nagy, oly fontos, hogy annak elérése egymaga évek fáradozásának méltó jutalma, működésünknek vagy látszólagos semmittevésünknek teljes igazolása lenne.

Állandó épületet kell emelnünk először is saját gyűjteményünknek, nemcsak azért, mert a mienk, hanem azért is mert megérdemli. Bármely megye vagy város dicsekedhetnék vele, ha multjának oly becses emlékei, történetének oly gazdag forrásai egybegyűjtve lennének. Ott vannak kő- és bronzkori tárgyaink, melyek nem régiben Ekkert orosz tábornok figyelmét is magukra vonták, úgy, hogy azok megsemlélésére másfél órát szentelt; ott van ritka értékes pénzgyűjteményünk: ott van a nagyváradi és gyapolyi lelet. És ezen kívül ott vannak a Baranyi, Fráter és Ilosvay családok letétképen elhelyezett levéltárai. Oly gazdagok, hogy azok nélkül Biharmegye XVII—XVIII. századbéli történetét megírni lehetetlen.

Van összesen több mint 1100 darab régi tárgy, 3100 érem, körülbelül 1500 régi oklevél. S ezek soha se leljenek biztos helyet?

De még ennél is többet akartunk tenni. Épületet akartunk emelni egy másik gyűjtemény számára, a mely nemcsak tanulságos, hanem egyszersmind gyönyörködtető. Meg akartuk menteni Nagyvárad és Biharmegye közönsége számára az Ipolyi-gyűjteményt s nemcsak megmenteni, hanem czélszerűen föl is állítani, rendezni úgy, hogy abból okulhasson a tudós, izlést tanulhasson az iparos, nemesbülést nyerhessen mindenki.

Mikor arról volt szó, hogy a muzeumépület számára telket és segítséget kérjünk Nagyvárad városától, én azt óhajtottam, hogy előbb legalább részben mutassuk be a vá-

ros atyáinak a gyűjteményt. Hadd lássák és értsék meg, mily becses dolgok lesznek közszemlére téve a város polgárai előtt. Mert akkor, valamint ma is legtöbbször nem ismerik a gyűjteményt, vagy talán kevésre is becsülik, félrevezetett talán a gyűjtemény becsértékéből, a mely tudvalevőleg 16 ezer forint.

Azonban, tisztelt közgyűlés! nem hiszem, hogy lenne közöttünk, a ki ne tudná a különbséget az illetén tárgyak anyagi és műértéke között. — Ki ne emlékeznék például csak a legujabb esetre, midőn a nemzeti muzeum igazgatósága a szilágyssomlyói kincsnek csupán anyagi értékét akarta megadni s az érdekeltek e miatt pört indítottak, követelvén a kincsnek műértékét, a mi ha jól tudom, ez anyagi értéknek négyszeresse.

Éppen úgy vagyunk az Ipolyi-gyűjteménnyel is.

Ha mindjárt az első osztályt vesszük: az műkincsekből, keresztek, gyűrűk, násfák, stb.-ből áll, a melyek zománcz-czal, drágakővel vannak ékítve. Mindezek csak 1838 frtra vannak becsülve, de műértéke egynek-egynek olykor tizszer annyi.

Második osztályát teszik az Ipolyi-gyűjteménynek a képek; összesen 521. Legnagyobb részt fára és vászonra festett olajfestmények nemcsak úgy véletlenül összeszedve, hanem rendszeresen, különös tekintettel az olasz iskolára, egybeválogatva.

A gobelin és keleti szőnyegek ismét külön osztályt tesznek. Az előbbieket száma 26, az utóbbiaké 83. Mennyire becsesek, mutatja az, hogy nemrégiben az országos iparművészeti muzeum igazgatójának fölhívására közülök hárommat a bécsi, nagyszőnyeg kiállításra föl kellett küldenünk s a bécsi bíráló bizottság egyiket méltónak ítélte arra, hogy a kiadott díszmunka számára levétessek.

Régi butor van 77 db. Mennyi gonddal készült egyik-másik, annak feltüntetése végett elég legyen említenem, hogy tán egy év előtt itt járt Váradon Bernát István, a rajziskolák országos felügyelője, s ő, midőn e gyűjtemény szemlélése közben egy rakott művű szekrényhez jutott, nem restelte a dolgot, hanem

leült a kövezetre a szekrény elé, hogy közelebből láthassa és gyönyörködhessék benne.

Nagyon sokra (219-re) megy a régi ötvösművek: a karpereczek, melltűk, billikomok, csattok, evőeszközök stb. száma. Jórészt zománczozottak s gyakran a régi ötvösművészet remekei.

A majolikák, porcelánok, czimeres tálak, tartók, tálczák, antik edények száma 518.

A női kézi munkákat főlöszlegesen bővebben ismertetnem, mert azokat egy kiállításon már megbámulta Nagyvárad közönsége.

Ezekhez járulnak még az illusztrált történeti munkák, kéziratok, oklevelek s a megboldogult püspök tudományos levelezése.

S ennyi kincset e városból s megyéből elvitetni vagy az érdeklődők szemei elől továbbra is elzáratva hagynánk?

Azért feszítette meg egyletünk választmánya minden erejét, hogy a tervbe vett muzeum-épületet megvalósítsa. Hosszu utánjárásnak lett is annyi eredménye, hogy a pénzügyminiszter ő nméltóságának közbenjárására ő Fel-sége a király az Ipolyi-gyűjtemény értékének harmadát 5347 frt 33 krajczárt muzeum építése végett egyletünknek ajándékozta.

Megkezdtük ezután fáradozásainkat, hogy megnyerjük a vallás- és közoktatásügyi miniszter beleegyezését azon telek átíratására, melyet nm. Schlauch Lőrincz, Várad püspöke, e végre kegyesen felajánlott. E végből rendkívüli közgyűlést tartottunk s ott választmányunk azon határozatát, hogy a muzeum-épületet e telken akarjuk építeni, közgyűlési határozattá tettük. Készítettünk kimutatást az építésre tett ajánlatokról és adományokról. Ilálával kell ezek sorában megemlékeznem Schlauch Lőrincz ő nagyméltóságáról és a váradi l. sz. káptalanról, a kik 1000—1000, nagymélt. Pável Mihály gör. szer. kath. püspökről, a ki 500, a ngs Des Echerolles családról és néhai id. Bölöny Sándorról, a kik 300—300, néhai Racsek János nagyprépostról, ifj. Bölöny Sándorról, a nagyváradi takarékpénz-

tárról, a kereskedelmi bankról, a kik 200—200 forintot adtak vagy ajánlottak.

Gondoskodtunk időközben, hogy a Nagyvárad városával kötött szerződés értelmében megváltoztatott alapszabályaink belügyminiszteri megerősítést nyerjenek. Jeles, minden ízében átvizsgált terv áll készen úgy, hogy csak a nmélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter beleegyezését várjuk s az építéshez azonnal hozzákezdhetünk.

Nem hanyagoltuk el azonban egyéb kötelességeinket sem. Azon szép ünnepségben, melylyel Nagyvárad ez év junius havában megszabadulásának 200 éves évfordulóját ülte, egyletünknek is volt része. A tárgysorozatot egyletünk választmánya indítványozta, a diszgyűlésen a felolvasást egyletünk érdemes elnöke tartotta. Tettünk lépéseket, bár eddig sikertelenül, a Nadányi-levéltár átvételére is.

De mig ezeket tettük, addig egyletünk nagy bajba, csaknem az enyészet szélére jutott. Egymásután döltek ki tagjai, a kik között elég legyen oly jeles férfiaknak, mint Várszély Ármin, dr. Szy József, Bolkay Vilmos, Személyi Kálmán neveit említenem s nem volt a ki helyükre lépjen. Bámulatos, hogy ily nagy és fényes multu megyében mindössze 63 ember akad, a ki hajlandó megyéje multjának megismeréseért egy kis áldozatot hozni. Akármerre tekintünk Biharmegye területén, mindenütt nagy események, nagy családok emlékei merülnek föl. Északon az Albisi Zólyomyak, Szepessyek, Tordayak, Álmosdi Csirék, középen a Bajoni, Zsákay, Ártándy, Czibak, a haza sorsát vezérlő Csáky, Telegdy, délen a Pázmány, a megénekelt Toldy Mezőgyáni stb., mindmegannyi történeti nevezetességü családok várai, kastélyai terülnek el; s a köznép, de még a művelt közönség sem tud róluk semmit, beszél ugyan róluk, de csak mesét.

A történeti igazság rovására, de meg politikai jogainknak nagy kárára, hagyjuk fölburjánózni azt a mesét, hogy e földet nem a magyarok hódították meg először a művelődésnek, hogy mi csak jövevények vagyunk, helyet adandók egy tevékenyebb, számítóbb nemzetnek.

S meddig tart még ez így? Vajha ez év lenne az egyletünk iránt való közönbösségnek utolsó éve. Vajha, most midőn egyletünk választmánya elhatározta, hogy működéséről évi jelentést fog kiadni, fel tudnók rázni kissé a közönséget. Vajha Biharmegye minden jó fiának füleibe elhatnának egyszerű szavaim s őt arra bírják, hogy egyletünk tagjává legyen.

Lehet, hogy elhangzik ez is, mint annyi más; lehet, hogy egyletünk továbbra is csak sinylődik, vagy egészen meghal, de én még akkor is igaznak tartom a költő szavait

«Csak törpe nép felejt ős nagyságot,
Csak elfajult kor hős elődöket.
A lelkes eljár ősei sirlakához,
S gyujt régi fénynél új szövétneket.»

Ajánlom jelentésemet a tisztelt közgyűlés figyelmébe.

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

c) RÉGISÉGTÁR-ÖRI JELENTÉS.

Tisztelt közgyűlés!

A biharvármegyei régészeti és történelmi egylet gyűjteményének gyarapodásáról jelentésemet a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

1888. évi június 19-ikétől 1890 június 22-ikéig begyűlt összesen 456 tárgy és pedig:

Őskori agyagművek	15 db.
Broncztárgy	3 »
Vaseszköz	2 »
Tömöntvény	5 »
Érem	295 »

Ezek közül:

a) római	91 db.
b) magyar	68 »
c) különböző nemzeteké	133 »
d) emlékérem	3 »

Nyomtatványok	106 db.
Okmány	2 »
Különböző korbeli régiségek	28 »

Összesen 456 db.

Nagyvárad, 1890 június 22.

IFJ. BÖLÖNI SÁNDOR,
régiségtári őr.

a) PÉNZTÁRNOKI JELENTÉS.

Tekintetes közgyűlés!

Van szerencsém a biharmegyei régészeti és történelmi egyesület pénztárára vonatkozólag az 188⁸/₉. és 188⁹/₉₀. évekre a számadásokat beterjeszteni, melyek szerint:

az 188 ⁸ / ₉ . évben volt a bevétel	918 frt 59 kr.
» » » » a kiadás	608 » 87 »
» » év végén volt maradvány	309 frt 72 kr.
az 188 ⁹ / ₉₀ évben volt a bevétel	933 frt 05 kr.
» » » » a kiadás	749 » 46 »
» » év végén volt a maradvány	183 frt 59 kr.

Ezek alapján tisztelettel kérem a tek. Egyleti közgyűlést, hogy a beterjesztett számadásokat megvizsgálatni és helyes vezetés esetén részemre a felmentvényt kiadni méltóztassék.

Egyidejűleg van szerencsém az egyesület vagyoni állapotáról a tényeges helyzetet következőkben kimutatni:

1. Befizetett alapítványi tőke a nagyváraditakarékpénztárnak 4480. sz. könyvében elhelyezve 1000 frt — kr.
2. Be nem fizetett alaptőke *három* tagnál à 50 frt 150 » — »
3. Az alapítványok után régi kamat a nagyváraditakarékpénztárnak 4481. számú könyvében elhelyezve 383 » 55 »

Áthozat 1533 frt 55 kr.

4. A kiállítás bevétele a biharmegyei kereskedelmi, ipar- és termény-hitelbanknak 6627. sz. könyvében elhelyezve	---	---	572 » 37 »
5. Ugyanezen pénzügyintézetnél a 7190. számú könyvre mint tartalék elhelyezve	---	---	67 » — »
6. Végh N. János hagyománya a n.-váradí takarékpénztárnak 4480. sz. könyvére elhelyezve	---	---	300 » --- »

Összesen tehát van 2472 frt 92 kr.,
azaz: *Kétezernégyszázhetvenkét forint 92 kr.* osztr. ért.

Tisztelettel levén Nagyváradon 1890 június 18-án
a tekintetes Egyleti közgyűlésnek

alázatos szolgálja

GÁLBORY SÁMUEL,
egyleti pénztáros.

Tekintetes közgyűlés !

Van szerencsém egyletünknek vagyoni állapotát az
alábbiakban tisztelettel kimutatni :

1. Maradvány az 1892-ik évi május 1-én	71 frt 11 kr.
2. Befizetett alapítványi tőkék	1300 » — »
és ennek 1890 január 1-től esedékes takarékpénztári kamatai	— » — »
3. Az alapítványi tőkék után jutott régi ka- matok, mint tőke	383 » 55 »
ennek 1892 július 1-től esedékes kamatja	— » — »
4. A régészeti nagy kiállítás bevétele	572 » 37 »
ennek 1892 július 1-től esedékes kamatja	— » — »
5. Tartalék pénztárilag elhelyezve	67 » — »

Összesen 2394 frt 03 kr.

Ezen kívül van gr. Zichy Jenő ő nagyméltósága és
Czobor Béla dr. urak által *be nem* fizetett alapítványokban
100 forint.

Megemlítenednek tartom még, hogy a tényleg meglevő és az egyesület tulajdonát képező tőke, mint fentebb ki lett mutatva, mely tesz 2394 frt 03 krt, az Ipolyi-féle muzeum felépítésére lévén szánva, ezen összeg képezi az építendő muzeum első tételét, melyhez ő Felségének kegyes adományát 5347 frt 33 krt, továbbá a város által adományozott telek megváltási árát, valamint az aláírási iven alapján befolyt és biztosított összegeket hozzászámítva, a muzeum felépítéséhez összesen: *15909 frt 60 krral* rendelkezünk.

Kelt Nagyváradon, 1892 deczember 24-én.

GÁLBORY SÁMUEL,
a biharmegyei és nagyváradai régészeti
és történelmi egyesület pénztárnoka.

e) KÖZGYÜLÉSEK JEGYZÖKÖNYVEI.

A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület a megyeház kis termében 1890 június 29-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos, alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Ritoók Zsigmond ügyész, dr. Bozóky Alajos, Hegyesi Márton, Sipos Orbán, tagok.

1. szám. Az alelnök a gyűlést megnyitván, jelenti, hogy az egyesület alapszabályainak módosítására az egyesületi tagok negyedrészenek jelenléte lévén szükséges, a mai közgyűlés a legfontosabb tárgyban nem határozhat.

A gyűlés kimondja, hogy július 6-ára újabb közgyűlést hív össze, a mely, tekintet nélkül a megjelenetek számára, az alapszabályok módosítása és a többi ügyek felett határoz.

Kelt Nagyváradon, 1890 június 29.

Jegyzette
DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyesületi titkár.

Jegyzőkönyv a biharmegyei régészeti és történelmi egyesület 1890. augusztus 6-án tartott közgyűléséről.

1.

Olvastatott az ifj. Bölöni Sándor őr és Bunyitay Vincze által készített módosított alapszabályok tervezete.

A közgyűlés a választmány által módosított alapszabályokat elfogadja s azt a m. kir. belügyminiszter úrhoz felterjesztetni rendeli.

2.

Olvastatott a számvizsgáló bizottság jelentése az 1888/89 és 1889/90. évi számadásokról.

A közgyűlés az 1888/89 és 1889/90 év számadásaira vonatkozólag a számvizsgáló bizottság jelentése alapján a fölmentvényt id. Gálbory Sámuel pénztárnoknak megadja, a szokásos óvások fentartásával.

K. m. f.

Jegyzette :

SZÜCS DEZSŐ,
h. titkár, s. őr.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egyesület 1891 június 28-án Nagyváradon a megyeház kistermében tartott tisztújító közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak : Gyalokay Lajos alelnök, Dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtár őr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Bolkay Vilmos, Cséplő Péter, Hegyesi Márton, Kotunovics Sándor, Mezey Mihály, Müller Salamon, Nemeskey Andor, Sipos Orbán, Dr. Székely István, Dr. Személyi Kálmán, Winkler Lajos, Vulkán József tagok.

I. pont. Az alelnök a gyűlést megnyitván, mindenek előtt megemlékezik egyesületünk volt elnökéről, Rómer Flóris Ferenczről és szép szavakkal ecsetelvén érdemeit, indítványozza hogy az ő emlékezete e tisztújító közgyűlés jegyzőkönyvében is megörökíttessék.

A gyűlés általános elyesléssel fogadja az indítványt.

II. pont. A titkár felolvassa évi jelentését.

Az évkönyvben jelenik meg. Az alelnöknek a gyűlés fáradozásaiért köszönetet szavaz.

III. pont. Olvastatik a számvizsgáló bizottság jelentése, mely szerint a bizottság az egyleti pénztárnok 1890-iki számadását rendben találta.

A gyűlés a pénztárnokot a szokásos óvások föntartásával; a további számadás terhe alól fölmenti.

IV. pont. A régiségtár ör fölolvassa jelentését.

Egész terjedelmében az évkönyvben fogközzétetni

V. pont. Az alelnök az összes tisztikarral egyetemben lemond és választási elnökül kinevezi Sipos Orbánt a szavazatszedő bizottság tagjaiul Hegyesi Márton és Vulkán Józsefet, jegyzőül pedig a titkárt.

Beadatott összesen 14 szavazat és megválasztattak:

Elnökül: Bunyitay Vince.

Alelnökül: Gyalokay Lajos.

Titkárul: Dr. Karácsonyi János.

Régiségtárörül: ifj. Bölöni Sándor.

Pénztárnokul: id. Gálbory Sámuel.

Ügyészül: Hegyesi Márton 14 szavazattal.

Választmányi tagokul:

Dr. Bozóky Alajos,

Cséplő Péter,

Des Echerolles Károly,

Kotunovics Sándor,

Nemeskey Andor,

Petrovich Ferencz,

Ritoók Zsigmond,

Dr. Személyi Kálmán,

Vulkán József,

Winkler Lajos,

mindnyájan 14 szavazattal és Mezey Mihály 9 szavazattal, Dr. Szabó György 4 és Huzella Gyula 1 szavazata ellenében.

VI. szám. Hegyesi Márton indítványára az új elnököt megválasztatásáról

Gyalokay Lajos elnöklete alatt if. Bölöni Sándor, Hegyesi Márton és Karácsonyi János tagokból álló küldöttség fogja értesíteni.

Kelt Nagyváradon, 1891 június 28.

Jegyzette :

BUNYITAY VINCZE,
elnök.

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

*A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület
1892 szeptember 6-án Nagy-Váradon a muzeum helyisé-
gében tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve.*

Jelen voltak: Bunyitay Vincze elnök, dr. Karácsonyi János titkár, Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, Ritoók Zsigmond, Cséplő Péter, Nemeskey Andor tagok.

I. szám. Az 1892 jun. 13-án tartott választmányi gyűlés jegyzőkönyve felolvastatván tudomásul vétetik.

II. szám. Az elnök jelentést tesz azon lépésekről, melyeket a telek megszerzésére dr. Schlauch Lőrincz püspök urnál tett. Ő Nagyméltósága kijelenté, hogy az ügy iránt érdeklődik s mindent el fog követni a muzeum létesítése érdekében. De egyelőre szükséges, hogy egyesületünk a város tanácsához áttegye a ¹⁰⁸¹⁶/₁₈₉₁ szám a. kért okiratokat.

III. szám. Az elnök előterjesztvén, hogy a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter ur egyesületünk azon közgyűlési határozatát kéri, melylyel a dr. Schlauch Lőrincz nagyváradai l. sz. püspök urtól följánlott telken muzeum építése elhatároztatott.

A közgyűlés az egyesület választmányának annyiszor tárgyalta és elfogadott határozatát, hogy a muzeumot

a fentemlített telken építi, egyhangulag közgyűlési határozattá emeli.

IV. szám. Az elnök indítványozza, hogy a honfoglalás emlékére megyénk nevezetesebb pontjain ásatásokat rendezzünk.

Tárgyalás illetőleg javaslattétel végett a választmányi gyűlésre halasztatik.

Kelt Nagy-Váradon, 1892 szept. 7-én.

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

*A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egylet
1892. decz. 26-án a megyeház kistermében Nagyváradon
tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.*

Jelen voltak: Báró Döry József tiszteletbeli elnök, Bunyitay Vincze elnök, Gyalókay Lajos alelnök, Dr. Karácsonyi János titkár, Hegyesi Márton ügyész, dr. Bozóky Alajos, Cséplő Péter, Kotunovics Sándor, Des Echerolles Károly, Sipos Orbán, Nemeskey Andor választmányi tagok, és szépszámu közönség.

I. Az elnök vázolván egyletünk kettős célját, az izlés nemesbítését s Biharmegye története megírásának előkészítését, a gyűlést megnyitja.

II. A titkár jelentést tesz egyletünknek működéséről az utolsó közgyűlés óta befolyt másfél év alatt.

Tudomásul vétetik.

III. Az elnök fölolvassa: «Szini és operai előadások Nagyváradon a múlt században» című értekezését.

A gyűlés az élvezetes fölolvastást figyelemmel hallgatta s a felolvasót élénken megéljenezte.

IV. Hegyesi Márton a számvizsgáló bizottság nevében jelenti, hogy id. Gálbory Sámuel pénztárnok számadását az 1891/2-ik évről megvizsgálták, az okiratokkal megegyezőnek és hibátlanak találták.

A közgyűlés a jelentést tudomásul véve, id. Gálbory Sámuel pénztárnokot a szokásos óvásokkal a további számadás terhei alól fölmenti.

V. Az elnök előterjesztvén, hogy tiszteletbeli tagjaink számosan elhunytak, a közgyűlés egyhangulag és lelkesen megválasztja egyletünk tiszteletbeli tagjaivá:

Nm. Pável Mihály gör. sz. kath. püspököt, Nm. gr. Zichy Jenőt, mélt. Bubits Zsigmond kassai püspököt, Fraknoi Vilmos váradi kanonokot, Ritoók Zsigmond, Des Echerolles Károly és Bölöni Sándor urakat.

VI. Az állásáról leköszönt Bölöni Sándor helyébe muzeumőrül Cséplő Péter, választmányi tagokul Nátafalussy Kornél és Dr. Szabó György urakat a közgyűlés egyhangulag és örömmel választja meg.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést berekeszti.
Kelt Nagyváradon, 1892 decz. 26-án

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

f) VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSEK JEGYZÖKÖNYVEI.

A biharmegyei régészeti és történelmi egylet Nagyváradon 1888. augusztus 31-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Dr. Rómer Ferencz elnök, id. Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtár-őr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Vulcanu József, Bunyitay Vincze, Sipos Orbán, Hegyesi Márton, dr. Személyi Kálmán, Kotunovics Sándor választmányi tagok.

22. sz. Dr. Rómer Ferencz elnök sajnálatát fejezi ki, hogy az 1888 jun. 19-én tartott közgyűlésen egészségi állapota miatt nem lehetett jelen. Annál inkább köszöni Hegyesi Márton volt titkárnak fáradozását a közgyűlés megtartása körül; el nem mulaszthatja azt sem, hogy meg

ne köszönje a volt titkárnak az egyleti évkönyv kiállításában kifejtett munkásságát.

A választmány a maga részéről szintén hozzájárul az elnök köszönetéhez, és azt jegyzőkönyvileg is kifejezteni rendeli. Kifejezést ad egyuttal abbeli reményének is, hogy Hegyesi Márton volt titkár közreműködésével továbbra is támogatni fogja egyletünket.

23. sz. Elnök fölolvastatja Beöthy Andornak, Bihar-megye alispánjának átíratát, melyben tudatja, hogy a Bihar-megye részéről egyletünknek megszavazott 200 forint segédelmet a belügyminiszterium jóváhagyta.

A választmány örömmel veszi tudomásul az átíratot. Ezzel kapcsolatban el nem mulaszthatja, hogy forró köszönetet ne mondjon Bihar-megye nagylelkű törvényhatóságának e szép tettéért, melylyel egyletünk fennállását, virágzását biztosítani igyekezett és így közreműködött azon, hogy e nagy multu megye emlékei a sivár pusztulástól a korunkbeliek és utódok okulására megmentessenek. Megbizza az elnökséget, hogy ezen érzelmeit és köszönetét átíratilag közölje Bihar-megye törvényhatóságával.

24. sz. Elnök jelenti, hogy a volt titkár, Hegyesi Márton, helyébe választott új titkár, dr. Karácsonyi János a választást elfogadja.

A választmány tudomásul veszi s az új titkár mellé Jeszenszky Frigyes urat nevezi ki segédtitkárrul.

25. szám. Elnök indítványozza, hogy Dr. Czobor Béla egyleti tagtárs ur kéressék föl egy, az egylet javára rendezendő kiállítás tartására. Dr. Czobor Béla ugyanis oly szép gyűjteménynyel rendelkezik s egyletünk iránt oly nagy-érdeklődést tanusít, hogy a kiállításnak sikert jósolhatunk.

Miután a választmány némely tagjai előadtak aggodalmaikat a kiállítás létesíthetése és sikere felől, - mások pedig e helyett a gyűléseknek felolvasásokkal való összekötését óhajtották, a választmány Dr. Czobor Béla, Sipos Orbán, Hegyesi Márton és Vulcanu József urakat megbizta, hogy a kiállítás rendezésére szük-

séges lépéseket tegyék meg; hasonlókép megbiztatnak annak megbeszélésével is, hogy mikép volna helyes a felolvasások tartása és hogy mindkettőre nézve indítványt terjeszsszenek a választmány elé.

26. szám. A pénztárnok jelenti, hogy az egyleti tagdíjakból 333 forint van hátralékban. Intézkedést kér.

A választmány megbizza a pénztárnokot és a titkárt egy fölszólítás elkészítésével. Ebben a hátralékban levő tagokat fölszólítják, hogy kötelezettségüknek tegyenek eleget. Ha a fölszólításnak eredménye nem lenne, a választmány az egylet ügyészét, Ritoók Zsigmond urat, megbizza a tagdíjak birói uton való behajtásával.

27. szám. Mivel a családi levéltárak ügyében tett lépések a hazafias és nagymultu Baranyi, Fráter és Nadányi családoknál eredménynyel jártak, elnök intézkedést kér.

A választmány a nevezett három levéltárnak az egylet nevében való átvizsgálására és esetleg átvételére fölhatalmazza Bunyitay Vincze, ifj. Bölöni Sándor és Dr. Karácsonyi János tagtárs urakat.

28. Elnök jelenti, hogy a vármegyeház előtt álló régi, Biharmegye rendei által emelt Mária-szobor nem sokára levétetik, hogy egy újabbat és diszesebbet emeljenek helyébe.

A választmány megbizza az elnököt, hogy a régi szobrot az egylet muzeuma számára lefényképeztesse.

29. szám. Az ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére a választmány

Sipos Orbán és Dr. Személyi Kálmán urakat kéri föl.

Kelt mint fent.

Hitelesítették :
SZEMÉLY KÁLMÁN,
SIPOS ORBÁN,
v. tagok.

Jegyzette :
DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyl. titkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület 1888. szeptember 26-án tartott választmányi gyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: dr. Rómer Flóris elnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Ritoók Zsigmond egyleti ügyész, Sipos Orbán, Hegyesi Márton, Winkler Lajos választmányi tagok.

30. szám. Elnök üdvözli a tagokat s felolvastatja a múlt választmányi gyűlés jegyzőkönyvét.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül elfogadtatik.

31. szám. Hegyesi Márton választmányi tag előadja, hogy Biharmegye közgyűlése f. év október 6-án állapítja meg a megye jövő évi költségvetését és indítványozza, hogy az egyesület ez alkalmat megragadván, folyamodjék a megye közgyűléséhez, hogy ez a közművelődési célokra kivetett $\frac{1}{2}$ perczent pótdából egyesületünk javára 500 forint évi segédelmet adományozni, illetőleg megszavazni szíveskedjék.

Az indítványt a választmány általános helyesléssel fogadja és megbizza titkárt, hogy a választmány nevében Biharmegye közgyűléséhez intézett folyamodványt készítsen s ahhoz az egyesület évkönyvéből egy példányt csatolva annak mielőbb valószínűsíthető kézbesítéséről gondoskodjék. Az egyesület évkönyve a megye főbb tisztviselőinek megküldendő.

32. szám. Elnök kéri a választmányt, hogy a családi levéltárak biztos és kényelmes elhelyeztetéséről gondoskodjék.

Id. Gálbory Sámuel ifj. Bölöni Sándor és dr. Karácsonyi János megbiztatnak az ez ügyben való intézkedéssel.

33. szám. Az elnök szót emel annak érdekében, hogy az egyesület kiküldöttei, midőn az egyesület ügyeiben fáradoznak, fáradságuknak díját megkapják.

A választmány kimondja, hogy az egyesület kiküldötteinek készpénz költségeit megtéríti.

34. szám. Kérdést tesz az elnök, vajjon a hasonló célú egyesületektől viszonzás fejében kaptunk-e évkönyveket.

Miután ez mindeddig nem történt, a választmány

megbizzza a titkárt, hogy a történelmi és régészeti társulatokat szólítsa fel a csereviszonyba való lépésre.

35. szám. Ifj. Bölöni Sándor a köszönő iratok kiállításának rendezését, az ezzel megbízottak körének tisztázását sürgeti.

A választmány elhatározta, hogy az adományozóknak szóló köszönő iratokat ezentul az elnök és a régiségtárőr fogják kiállítani.

36. szám. A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök Ritoók Zsigmond és Hegyesi Márton urakat kéri föl. Kelt mint fent.

Hitelesítette :
HEGYESI MÁRTON.

Jegyzette :
DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egylet 1888. október 22-én tartott választmányi gyűlésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak : Dr. Rómer Flóris elnök, dr. Karácsonyi János titkár, Bölöni Sándor régiségtárőr, dr. Bozóky Alajos, dr. Czobor Béla, Hegyesi Márton, Kotunovics Sándor, dr. Személyi Kálmán, Vulcanu József, Winkler Lajos választmányi tagok.

37. szám. Az elnök fölolvastatja a kiállítás rendezésére kiküldött szűkebbkörű bizottság jelentését.

A választmány a jelentést, a mely szerint a kiállítás rendezése a jövő tavaszra halasztatik, tudomásul veszi.

38. szám. Dr. Czobor Béla fölveti a kérdést, hogy 1890-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók Nagyváradon tartandó gyűlése alkalmával nem volna-e czélszerű, ha az egylet egészen önszántából s a nélkül, hogy magát fölteni akarná, egy általános és Biharmegyét egészen átölelő régészeti kiállítás rendeztetnék?

A választmány az eszmét elfogadja, úgy azonban, hogy a jövő tavaszi kiállítás azért el ne ejtessék.

39. szám. Felolvastatik Tokay Elek, körösszeg-apáti jegyzőnek kérvénye, melyben Körösszeg-Apáti monographiájának és az e célra letett pénzösszegnek ügyében az egylet erkölcsi védelmezéséért és pártfogásáért folyamodik.

Minthogy az oly, Tokay Elek úr által tervezett, 47 szempontból kiinduló monographia az egylet működésköréhez nem tartozik, azért a választmány kérvényét nem veszi figyelembe.

40. szám. Egy tag kérdést tesz a vármegyéhez intézett folyamodvány sorsáról.

Hegyesi Márton választmányi tag erre azon fölvilágosítást adja, hogy a belügyminiszterium azon határozata, melyben a közművelődési célokra szánt $\frac{1}{2}$ százalék pótdó kivetését helybenhagyja, még nem érkezett le s ennél fogva a kérvény felett majd csak a jövő deczemberben vagy esetleg később fognak határozni.

41. szám. A jegyzőkönyv hitelesítésére elnök dr. Személyi Kálmán és dr. Bozóky Alajos urakat kéri föl.

Kelt mint fentebb.

Hitelesítette :

DR. SZEMÉLYI KÁLMÁN.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egylet 1888 decz. 28-án tartott választmányi gyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak : Dr. Rómer Flóris elnök, Dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, Ritoók Zsigmond ügyész, Bunyitay Vincze, Dr. Személyi Kálmán, Sipos Orbán, Hegyesi Márton, Winkler Lajos választmányi tagok.

42. szám. Elnök a gyűlést megnyitván és a múlt gyűlés jegyzőkönyve felolvastatván, az elnök intézkedést kér az esetre ha, a főtitkár hosszabb távolléte miatt teendőinek végzésében akadályozva leend.

A választmány ez esetben Jeszenszky Frigyes segédtitkár urat kéri föl a titkári teendők végzésére.

43. szám. Több választmányi tag indítványozza, hogy Nagyvárad város hatósága kéressék föl, hogy az Ujsor előtt levő téren az egyletnek alkalmas területet adományozzon és az egylet ott állandó muzeumépületet emeljen.

A választmány hosszabb eszmecsere után abban állapodott meg, hogy egy szűkebb körű, Ritoók Zsigmond, Bölöni Sándor, Sipos Orbán és Hegyesi Márton urakból álló bizottságot küldött ki. Ennek hivatása lesz a főtitkár által készítendő kérvényt felülbírálni, helyben hagyni, a módokat megbeszélni és a kérelmezés sikerülését előkészíteni.

44. szám. A jegyzőkönyv hitelesítésére Ritoók Zsigmond és Hegyesi Márton urak kéretnek föl.

Kelt Nagyváradon, 1888 decz. 28-án.

Hitelesítették :

RITOÓK ZSIGMOND.

HEGYESI MÁRTON.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,

főtitkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület 1889 február 18-án tartott választmányi gyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtár-őr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Ritoók Zsigmond ügyész, Bunyitay Vincze, Des Echerolles Károly, dr. Bozóky Alajos, Hegyesi Márton, dr. Személyi Kálmán, Winkler Alajos, Vulcanu József választmányi tagok.

1. szám. Az alelnök megnyitja a gyűlést. Felolvastatja az elnök levelét. Ebben az elnök tudatja, hogy betegsége miatt nem jelenhet meg a gyűlésen és az alelnököt kéri annak vezetésére.

Tudomásul vették.

2. szám. Felolvastatik Dobozy Miklós megyei főjegyző levele, melyben tudatja az egylettel, hogy a számára meg-

szavazott 200 forintnyi segélyt a miniszterium jóváhagyta.

A választmány elrendeli, hogy a segélyt egy átiratban meg kell köszönni és a kiutalványoztatást kérelmezni. A pénz fölvételére a pénztárnok, id. Gálbory Sámuel ur hatalmaztatik föl.

3. szám. A pénztárnok jelentést tesz az egylet vagyoni állapotáról és a mult évi pénztári állapotról.

A jelentést a választmány tudomásul veszi. A pénztárnoknak fáradozásaért szives köszönetet mond.

4. szám. Az alelnök kérdést tesz, a hátralékos tagdíjak ügye miben áll?

A pénztárnok és titkár szóbeli jelentése után a választmány elhatározza, hogy a megintés után is késedelmeskedő hátralékos tagok névsora az egylet ügyéséhez áttétessék kellő intézkedés végett.

5. szám. Bunyitay Vincze választmányi tag jelenti, hogy Busch Dávid városi mérnök ur egy szép tervrajzot készített az építendő muzeumról.

A választmány Busch Dávid mérnök urnak szives készségeért köszönetet szavaz és elrendeli, hogy ez jegyzőkönyvi kivonat útján közöltessék a mérnök urral.

6. szám. Hegyesi Márton választmányi tag és a titkár jelentést tesznek a Nadányi-levéltár ügyében tett, sikeres lépéseikről.

A választmány a levéltár átvételével, a kikötött oklevél-sorozat elkészítésével Bunyitay Vincze, ifj. Bölöni Sándor, Jeszenszky Frigyes és dr. Karácsonyi János urakat bizza meg.

7. szám. Dr. Bozóky Alajos a nagyvárad i jogakadémia 1889. márcz. 17-én tartandó százados ünnepélyére egyletünk, mint Nagyvárad város egyetlen tudományos egyletét, előre is meghívja.

A választmány testületileg részt fog venni az ünnepélyen.

8. szám. Az alelnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Bunyitay Vincze és Ritoók Zsigmond urakat kéri föl.

Kelt Nagyváradon, 1889. febr. 20.

Jegyzette

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei rég. és történelmi egylet f. é. szeptember 11-én a muzeum helyiségében tartott választmányi gyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Ritoók Zsigmond egyl. ügyvédő, dr. Bozóky Alajos, Cséplő Péter, Des Echerolles Károly, Hegyesi Márton, Winkler Lajos választmányi tagok.

9. Alelnök a gyűlést megnyitván, hivatalosan is bejelenti, hogy néhai Végh N. János többféle jótékonyczélú hagyományai közt egyletünkre is hagyott, még pedig 300 frtot. Tudatja az elnök azt is, hogy ő a végrendeleti tárgyaláson megjelenvén, a hagyományt az egylet nevében elfogadta és annak felvételére nézve intézkedést kér.

A választmány a pénz felvételével és annak a többi alapítványi tőkékhez való csatolásával (a végrendelező nevének megjelölése nélkül) id. Gálbory Sámuel egyleti pénztárnokot bizza meg.

10. Az alelnök előterjesztvén egyletünk mostani tengődő állapotát és a felvirágzásnak módozatait, először is kikéri a választmány nyilatkozatát, akarja-e, hogy az annyira szükséges muzeum-épület ügyében, kétségsbe nem esve az eddigi lépések sikertelensége miatt, újra mozgalmat indítsunk?

Miután erre a választmány határozólag válaszolt,

11. Élénk eszmecsere fejlődött ki azon módok fölött, a melyek e tekintetben sikert ígérnének. Felmerült azon terv hogy az Ország-utczán elnyuló park végén kérjen az egylet

telket a várostól; aztán, hogy Göndöcs Benedek apát-plébánost kellene fölszólítani, mennyiért adná el kerttel övezett nyári lakát? Fraknoi ő Ngát föl kell kérni, adjon határozott nyilatkozatot arra nézve, hogy, ha az egyesület szép, tágas helyiséget nyújt, az Ipolyi-gyűjteményt egyesületünk őrizetére bizza.

Mindezen és egyéb ezzel összefüggő tárgyak és kérdések megbeszélésére és határozott indítvány beterjesztésére egy Gyalókay Lajos úr elnöklete alatt működő id. Gálbory, ifj. Bölöni és Ritoók urakból álló bizottság küldetett ki.

12. A pénztárnok beterjeszti jelentését az elmúlt évről és fölmentést kér.

A számadások megvizsgálására és a fölmentvény megadására a választmány Hegyesi Márton és dr. Személyi Kálmán urakat küldi ki.

13. dr. Bozóky Alajos a muzeum könyvtára számára följánlja a jogakadémia ez évi almanachját, a melyben a helybeli jogakadémia százados fennállásának ünneplése van megörökítve.

A választmány köszönettel fogadja.

Egyéb tárgy nem lévén, az elnök a gyűlést feloszlatja.
Kelt Nagyváradon, 1889. szeptember 12-én.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
titkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület muzeum-épület emelésében támogató értekezletnek 1890. jan. 5-én Nagyvárad városháza nagytermében tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak : id. Gyalókay Lajos, Des Echerolles Károly, Sal Ferencz polgármester, dr. Máyer Ágoston főorvos, Sipos Orbán, Lauranu Ágoston kanonok, ifj. Bölöni Sándor, Hegyesi Márton, dr. Berkovics Ferencz, dr. Személyi Kálmán, Cséplő Péter, Winkler Lajos, Rácz Mihály, dr. Bozóky Alajos, Busch Dávid, dr. Karácsonyi János.

I. Elnök örömmel jelenti, hogy a muzeum-épület építése és az Ipolyi-gyűjtemény abban való elhelyezése a megvalósulás küszöbén áll. Előadván az ügy érdekében tett lépéseket, indítványozza, hogy az értekezlet kebeléből egy végrehajtó bizottságot alakítson. Hegyesi és Ritoók urak felszólalásai és kapcsolatos indítványaik előterjesztése után az értekezlet elhatározta, hogy

kebeléből a muzeumépület felállítása s az Ipolyi-gyűjtemény elhelyezése végett végrehajtó bizottságot alakít a következő tagokból: ifj. Bölöni Sándor, Bunyitay Vincze, Dr. Berkovics Ferencz, Des Echerolles Károly, Géczy Lajos, Hegyesi Márton, Huzella József, Lauranu Ágoston, Rimanóczy Kálmán, Petrovich Ferencz, Knapp Ferencz, Ritoók Zsigmond, Sal Ferencz, Sipos Orbán, Dr. Személyi Kálmán, Tóth Jenő, Winkler Lajos és Vulcanu József urakból s megbizza e végrehajtó bizottságot, hogy lépjen összeköttetésbe a biharmegyei régészeti és tört. egyesület választmányával és azzal kapcsolatosan tegye meg a szükséges lépéseket, azt kötve ki csupán, hogy az épület emeléséhez szükséges tervrajzokat és költségvetéseket nem pályázat, hanem felszólítás útján készíttesse el.

II. pont. Berkovics Ferencz indítványozza, hogy a pénzügyintézetek mihamarább, még az évi mérleg elkészítése előtt, szólíttassanak föl a muzeumépületre való adakozásra.

Az értekezlet az indítványt készséggel elfogadja.

III. pont. Lauranu Ágoston arra hívja föl az értekezlet figyelmét, hogy a telek átengedéséhez sok forum beleegyezése szükséges s azért kéri, hogy ez ügyben minél hamarabb tétessenek lépések.

Miután elnök ur a felszólalót megnyugtatta, az értekezlet eloszlott.

Kelt Nagyváradon, 1890. jan. 10.

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
megbizott jegyző.

A biharmegyei régészeti és történelmi egylet választmányának és az állandó muzeum ügyében összehívott értekezlet kiküldött bizottságának 1890. jan. 10-én tartott, együttes üléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: id. Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, dr. Bozóky Alajos, Busch Dávid, Géczy Lajos, Hegyesi Márton, Petrovich Ferencz, Knapp Ferencz, Sal Ferencz, Winkler Lajos, Vulcánu József.

I. Az alelnök bemutatja a Schlauch Lőrincz püspök ő Nagyméltósága által muzeum-építésre följánlott teleknek a városi főmérnök Busch Dávid ur által készített rajzát. Majd fölkéri a városi mérnök urat, hogy a térrajzon némi változtatást tegyen, s majd akkor a térrajzot ő Nagyméltósága elé terjeszti.

II. Az alelnök kéri a gyűlést, határozzon a felett: összejön-e minden egyes esetben a muzeum-épület építése végett szükséges teendők megbeszélésére, vagy egy szűkebb körű bizottságra bizza azt?

A gyűlés e végre egy szűkebb körű végrehajtó bizottságot alkot s ennek tagjaivá választja ifj. Bölöni Sándor, Bunyitay Vincze, Busch Dávid, Géczy Lajos, id. Gyalókay Lajos és dr. Karácsonyi János urakat.

III. Hegyesi Márton indítványára a gyűlés

Hlatky Endre és Rácz Mihály urakat az értekezleti bizottság tagjaivá választja.

Kelt Nagyváradon, 1890. jan. 25.

Jegyzette

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei régészeti egylet állandó muzeum építése ügyében kiküldött végrehajtó bizottságának 1890. jan. 28-án tartott gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: id. Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor, muzeumőr, Ritoók Zsigmond, ügyész, Bunyitay Vincze, Busch Dávid, Sipos Orbán, Géczy Lajos, Winkler Lajos.

I. pont. Elnök a gyűlést megnyitván, fölolvastatja Nagyméltóságu Schlauch Lőrincz püspöknek az egylet tiszteletbeli elnökéhez intézett levelét. E levélben ő Nagyméltósága fölvilágosítást kér arra nézve, hogy az általa muzeumi telkül följánlott telek adományozása miféle jogi személynek és mily czimen történjék?

A bizottság hosszas beható vita után elhatározta: kérni fogja ő Nagyméltóságát, hogy a telket a biharmegyei régészeti és történelmi egyletnek, mint jogi személynek adományozza, mert az egylet föloslzása esetén nagy jogi zavar állna elő, ha a telek másé és az épület másé s éppen azért a telket örök tulajdonul kéri ajándékoztatni. Hogy azonban a nagylelkűen följánlott hely illetéktelen czélokra ne fordíthatassék, az egylet alapszabályait akkép fogja módosítani, hogy az egylet föloslzása esetén a muzeumi épület (az Ipolyi-gyűjtemény jogos tulajdonosának, a nagyváradi l. sz. egyházmegyének rendelkezésére bocsáttatván) Nagyvárad városra szálljon, de az más célra, mint muzeumul, ne használhassa.

II. pont. Gyalókey Lajos fölolvassa a muzeumi épület tervezeténél szem előtt tartandó föltételeket.

Némely föltételek kihagyása, mások hozzáadása után a bizottság megbizza Gyalókey Lajos alelnököt, hogy szólítsa föl városunk mérnökei és építőmestereit a tervezet készítésére, de ezek a költségvetésnél terjeszkedjenek ki arra is: mennyibe kerülne az épület, ha műtégylából készülne a burkolat.

III. pont. Bunyitay Vincze tag indítványára elhatározta a bizottság, hogy

a muzeum épület emelésekor föl fogja kérni a Nméltóságu püspököt és káptalant a hajdani, Szent-László székesegyházából kiásott emlékek és faragott kövek átengedésére.

Kelt Nagyváradon, 1890. febr. 11.

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei rég. és történelmi egyesület választmányának és a muzeum építése ügyében kiküldött bizottságnak 1890. febr. 11-én tartott gyűléséről fölvetett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos alelnök, Dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Ritoók Zsigmond ügyész, Dr. Berkovics Ferencz, Dr. Bozóky Alajos, Vulcanu József, Rimanóczy Kálmán, Hegyesi Márton tagok.

1. szám. Az alelnök előterjeszti, hogy a végrehajtó bizottság a muzeumépület ügyében a püspök fölszólítására átiratot intézett ugyancsak a püspökhöz, melyben a muzeumi telket az egyesület számára és pedig örök tulajdonúl kérte. Továbbá, hogy a muzeum építésénél szemelött tartandó föltételeket a végrehajtó bizottság megállapította, s az alelnök az épületi tervezet készítésére Rimanóczy Kálmán, Knapp Ferencz, Guttmann József, Rendes Vilmos, Alpár Ignác építőmester urakat és Busch Dávid mérnök urat kérte föl.

Tudomásul vétetik.

2. szám. Alelnök jelenti, hogy a püspök a végrehajtó bizottság átiratára válaszolva, fölszólítja az egyesületet, hogy az átadásra vonatkozólag szerződés-tervezetet készítsen és azt mielőbb terjesztsze be. Erre aztán az alelnök fölkérte Ritoók Zsigmond urat, az egyesület ügyészét, a kérdéses tervezet elkészítésére.

Ritoók Zsigmond fölolvassa a muzeum-épület emelésére adandó telek és az Ipolyi-gyűjteményre vonatkozó együttes szerződés tervezetét. A jeles munkát a választmány egész terjedelmében elfogadja, készítőjének köszönetet szavaz. Berkovics Ferencz indítványára a szerződés egy pontja oly módon módosíttatik, hogy a muzeum-telek és püspöki kert közt készítendő út már a szerződésben egyenesen kiagyassék. A püspökhöz intézendő átiratban kijelenti az egyesület, hogy, ha az illetékes tényezők bármelyike szükségesnek tartaná a telek adományozásának és az Ipolyi-gyűjtemény elhelyezésének ketté választását,

a szerződés ilyenmő kettő választásába a választmány eleve is belenyugszik.

3. szám. Dr. Berkovics Ferencz indítványára elhatározza a választmány, hogy

a felolvasott szerződés-tervezetet a végrehajtó-bizottság Nagyvárad törvényhatóságához is terjeszsze be, hogy így a város az esetleg reá háramló köteles-ségről értesüljön, s azt elfogadhassa vagy elvethesse. Ha a város kedvezőleg határozott, az egylet közgyűlése az alapszabályok megváltoztatására összehívandó.

4. szám. Az alelnök beterjeszti Biharmegye alispánjának átiratát, melyben tudatja, hogy a Biharmegye által egyletünknek megszavazott 200 frtnyi segedelmet a belügy-miniszterium jóváhagyta.

A választmány megbizza az elnököt az egylet forró köszönetének tolmácsolásával és meghatalmazza, hogy a segedelem folyóvá tételét az egylet pénztárnokának nyugtatványára kérhesse.

5. szám. Hegyesi Márton indítványára fölkeri a választmány az alelnököt, hogy

miután az az ok, mely őt a Budapestre indulandó küldöttség vezetésétől visszatartá, megszűnt, kegyeskedjék a küldöttséget mielőbb a miniszterelnök és pénzügyminiszter ő Nagyméltóságaik előtt egyletünk köszönetét tolmácsolandó fölvezetni.

Kelt Nagyváradon, 1890 márcz. 10.

Jegyzelle

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyl. titkár.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egylet választmányának és a muzeum építésére kiküldött bizottságnak 1890. évi márczius 11-én tartott együttes gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: id. Gyalókay Lajos alelnök, Dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Dr. Bozóky Alajos, Hegyesi

Márton, Huzella Gyula, Kotunovics Sándor, Petrovich Ferencz, Sal Ferencz, Dr. Személyi Kálmán, Winkler Lajos, Vulcanu József tagok.

6. szám. Az alelnök fölszólítására a titkár fölolvassa a mult gyűlés jegyzőkönyvét.

Némi módosítás és az 5. szám betoldása után helybenhagyatik.

7. szám. Az alelnök jelenti, hogy azon bizottság, amelyet az egyesület az építendő múzeumra az országos jótékonycélu sorsjátékból megígért segedelem megköszönése és a remélhető segedelem nagysága iránt való puhatolódzás végett Tisza Kálmán miniszterelnök és Wekerle Sándor pénzügyminiszter ő Nagyméltóságaihoz küldött, megbízatásában eljár. A küldöttség tagjai voltak Gyalokay Lajos, Des Echerolles Károly és Hlatky Endre urak, hozzájuk csatlakoztak még Beöthy Algernon és Baranyi Ödön biharmegyei képviselő urak. A miniszterek a küldöttséget nagyon szívesen fogadták; Wekerle ő Nagyméltósága biztosította a küldöttséget, hogy a nyereség $\frac{1}{10}$ részét biztosan egyesületünk fogja megkapni, de annak mennyiségét csak az év második felében lehet meghatározni.

A küldöttség eljárása helyeslőleg tudomásul vétetik.

8. szám. Jelenti az elnök, hogy a folyamodványokat egyesületünknek a múzeum-épület emelésében való segélyezése végett Nagyvárad város és Biharmegye törvényhatóságaihoz benyújtotta.

Tudomásul vétetik.

9. szám. Az alelnök és Hegyesi Márton indítványára a

Schlauch Lőrincz, Pável Mihály püspök urakhoz s a főtitisztelendő káptalanokhoz a múzeumi épületre való segedelem kérése végett menendő küldöttség tagjaivá Gyalokay Lajos, Des Echerolles Károly, ifj. Bölöni Sándor, Hlatky Endre és Sipos Orbán urak választattak meg; Biharmegye törvényhatóságának ez ügyben való fölkeresésével ugyanazok és Petrovich Ferencz bizattak meg.

10. szám. A közönséghez a muzeum-épületre való adakozás végett intézendő fölhívás elkészítésére

Hegyesi Márton, Dr. Karácsonyi János, és dr. Személyi Kálmán urak kérettek föl. A fölhívást minden választmányi tag aláírja; a gyűjtőivek június végére visszaküldendők.

11. szám. A sárkad-vidéki takarékpénztár az egyesület folyamodványát visszaküldi, mert még most segílyt nem nyújthat.

Tudomásul vétetik.

12. szám. Sal Ferencz polgármester úr indítványára és okadatolására elhatározza a választmány, hogy az alapszabályok megváltoztatására a szükséges lépéseket mielőbb megteszi.

Kelt Nagyváradon, 1890 márczius 13.

Jegyzette:

GYALÓKAY LAJOS,
alelnök.

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei történelmi és régészeti egyesület választmányának és a muzeum építésére kiküldött értekezleti bizottságnak együttes, 1890. május 2-án tartott gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor muzeum-őr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Ritoók Zsigmond ügyész, dr. Bozóky Alajos, Hegyesi Márton, Kotunovics Sándor, dr. Személyi Kálmán, Sipos Orbán, Winkler Lajos, Vulcanu József tagok.

13. szám. Az alelnök a gyűlést megnyitván, jelenti, hogy a választmány által kiküldött küldöttség márcz. 16-án tiszteleggett Beóthy Andor biharmegyei alispán urnál és kérte, hogy az egyesület beadott folyamodványát pártfogolja. Az alispán ur ezt meg is ígérte. Jelenti továbbá, hogy a városhoz intézett folyamodványt 1890. márcz. 22-én beadta.

Mindkettő tudomásul vétetik.

14. szám. Az alelnök fölolvastatja Biharvármegyének 1890 márcz. 19-én tartott gyűlésében az állandó muzeum építése ügyében hozott határozatát. Ebben a megye segedelmét a közönség pártfogásától és a szükséglet nagyságától teszi függővé, de azt különben megigéri.

Egyelőre a gyűlés tudomásul veszi és az elnökséget megbizza, hogy a további lépéseket megtegye.

15. szám. Az alelnök jelenti, hogy a segedelemkérésel megbizott küldöttség ápril 4-én tisztelgett Nagyméltóságú Schlauch Lőrincz l. sz. püspök urnál, a ki a muzeum építésére 1000 frtot ígért. Hasonlóképen tisztelgett a küldöttség méltóságos Fraknoi Vilmos cz. püspök és Racsek János káptalani nagyprépost uraknál, a kik szintén megígérték pártfogásukat.

Örvendetes tudomásul vétetik.

16. szám. Az alelnök jelenti, hogy méltóságos és fő-tisztelendő Pável Mihály n.-várad g. sz. püspök tudatta vele, hogy az állandó muzeum építése ügyében megbizott küldöttség tisztelgésének fogadását az ő mostani körülményei nem engedik meg s azért azt elhagyni kívánta, de titkára által még az nap 500 forintot küldött az építendő muzeum költségeire.

A választmány nagy örömmel vette tudomásul a nemeslelkű főpap eme szép tettét és elhatározta, hogy e nemes tett emlékét jegyzőkönyvében meg fogja örökíteni s háláját a kegyes püspök előtt a jegyzőkönyv kivonatával fogja tolmácsolni.

17. szám. Az alelnök jelenti, hogy Nagyvárad városának a nagypiaczi telkek kiosztását tárgyaló bizottság ülésén jelen volt s ez alkalommal egy körülbelül 1832 □ méter s □ m.-enként két frt minimalis áru telket kiválasztott, mint olyant, melynek ára egyletünknek adassék muzeum építés végett.

Bevárandó a városi törvényhatóság határozata. Az alelnök fölkéri a törvényhatóság tagjait, hogy az egylet érdekében működjenek a városi közgyűlésen. A további lépések megtételével az elnökség bizatik meg.

18. szám. Fölolvastatik a nvárad i. sz. káptalan átirata. Ebben a föltisztelendő káptalan tudatja, hogy az építendő muzeumra a maga részéről 1000 frtot, a káptalan nagyprépostja, méltóságos Racsek János pedig 200 forintot ajánl föl.

A választmány nagy örömmel s mély hálával fogadja a kegyes ajánlatot, annak emlékét jegyzőkönyvébe iktattatni rendeli s köszönetét jegyzőkönyvileg fejezi ki

19. szám. Az alelnök jelenti, hogy a nagyvárad i takarékpénztár 300, a biharmegyei kereskedelmi bank pedig 200 frtot szavazott meg az építendő muzeum számára.

A választmány mély hálával és köszönettel fogadja a kegyes adományt s mindkét pénztintézetnek jegyzőkönyvileg köszönetet mond.

20. szám. A muzeum épületre beérkezendő tervek megvizsgálására és véleményadásra

Gyalókey Lajos elnöklete alatt Busch Dávid, Bach Nándor, Gyurkovics Kornél, Huzella Gyula, Száhlander Károly, Szőke N., Szücs Izsó és Tóth Jenő urakból álló bizottság kéretik föl.

21. sz. Felolvastatik nm. Schlauch Lőrincz püspök átirata, melyben kívánja, hogy a közte és egyletünk közt kötendő szerződésben bold. Ipolyi püspök végrendeletének «E» pontja fölvétessék és a telek nagysága □ ölenként megjelöltessék.

A választmány fölkéri Ritoók Zsigmond ügyész urat, hogy a szerződésbe e kettőt beleiktassa és a szerződést 3 példányban elkészítse.

22. szám. A kalácsai templom megvizsgálására Sipos Orbán és ifj. Bölöni Sándor urak kérettek fel.

23. szám. Az alelnök indítványára elhatározta a választmány, hogy

a nagyürögdi templom megmentésére az illetékes ténnyezőket föl fogja kérni.

24. szám. id. Gálbory Sámuel indítványára a választmány Szücs Dezső urat muzeumi segédorré választja.

Kelt Nagyváradon, 1890. május 10.

Jegyzette :
DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egylet választmányának 1890 június 11-én tartott gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton, dr. -Bozóky Alajos, dr. Laurán Ágoston, dr. Személyi Kálmán és Winkler Lajos tagok.

25. szám. Az elnök jelenti, hogy a muzeumi telek és az Ipolyi-gyűjtemény átadása illetőleg elhelyezése ügyében kötendő szerződés aláírása késedelmet szenvedett. A késedelem oka az, hogy a belügyminiszterium nem egyezett bele Nagy-Várad város törvényhatóságának azon határozatába, a melylyel ez a muzeum esetleges föntartását és a muzeum előtt elvezető útnak elkészítését magára vállalta, mert a város nem jelölte ki, miféle alapból teljesíti e kötelezettséget. Ennélfogva a polgármester a szerződést nem írta alá.

Tudomásul vétetett.

26. szám. Az alelnök indítványára

elhatározza a választmány, hogy jun. 29. délelőtt 11 órájára az alapszabályok megváltoztatása végett közgyűlést hirdet.

27. szám. Az alelnök jelenti, hogy a közgyűlést megelőzendő és június 22-én tartandó választmányi gyűlésen nem lehet jelen.

A választmány Ritoók Zsigmond urat kéri föl a gyűlés összehívására és vezetésére.

28. szám. A pénztárnoki számadás megvizsgálására

Hegyesi Márton és Személyi Kálmán urak kérettek föl.

29. szám. A pénztárnok jelenti, hogy a múlt egyleti évben bevétel volt 953·05 frt, kiadás 769·46 frt, maradvány 183·59 frt.

Tudomásul vétetik.

Kelt Nagy-Várad, 1890 jun. 15.

Jegyzette:

DR KARÁCSONYI JÁNOS.
egyleti titkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület választmányának 1890. év június 28-án tartott gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalóky Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, dr. Bozóky Alajos, Hegyesi Márton, Sipos Orbán tagok.

30. szám. Az alelnök megnyitván a gyűlést, fölszólítja ifj. Bölöni Sándort az általa és Bunyitay Vincze által készített, módosított alapszabályok fölolvására.

Némi változtatás után elfogadtatott és a közgyűlés elé pártolólág terjesztetik föl.

31. szám. A titkár felolvassa jelentését az egyesület 1888/90. évi működéséről.

Jóváhagyatott.

32. szám. Fölolvastatott a számvizsgáló bizottság azon jelentése, hogy az 1888/9. és 1889/90. évi számadásokat megvizsgálta, azokat rendben találta és a pénztárnoknak a fölmentvényt kiadandónak javalta.

A hozzácsatolandó leltárral a közgyűlés elé terjesztetik.

33. szám. Némethy József muzeumi segédőr állásáról leköszön.

A választmány elfogadja és hálájának némileg kifejezést óhajtván adni, neki 20 frtot egyesületünk pénztárából megszavaz. Miről egyleti pénztárnok Gálbory Sámuel végzésileg értesíttetik.

34. szám. Az alelnök jelenti, hogy július 2-án el kell utaznia s ennél fogva, ha esetleg június 29-ik napja után még egy másik közgyűlést kellene tartani, ő azon részt nem vehet.

A választmány az esetre Ritoók Zsigmond ügyész urat kéri a közgyűlés vezetésére.

35. szám. A titkár jelenti, hogy hosszabb időre eltávozik.

A választmány Szüts Dezső urat kéri föl, hogy a titkárt távolléte alatt helyettesítse.

Kelt Nagyváradon, 1890 június 29.

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület választmányának 1890 szept. 20-án tartott gyűléséről fölvetett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalokay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor muzeumőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Echerolles Károly, dr. Bozók Alajos, Hlatky Endre, Kotunovics Sándor, Petrovich Ferencz tagok.

30. szám. Az alelnök a gyűlést megnyitván, előadja, hogy bár az egyesület által választott küldöttség előtt, mint azt a küldöttség két jelenlevő tagja is igazolhatja, Wekerle Sándor pénzügyminiszter ő Nagyméltósága határozottan megígérte egyesületünknek a felállítandó muzeum létesítése végett való segédelmezését, még pedig az ez évben kibocsátott jótékony és közhasznú célú sorsjáték jövedelméből, mégis egyesületünket azon intézetek sorából, a melyek ez évben a sorsjáték jövedelméből részesülnek, a pénzügyminiszterium kihagyta. Intézkedést kér.

A választmány elhatározza, hogy a pénzügyminiszter ő Nagyméltóságához újabb kérvényt intéz, a melyben egyesületünknek vagy ezen vagy más alaphoz való segélyezéseért — ismételve esedezik, s ezen kérvényt id. Gyalokay Lajos, Des Echerolles Károly, Hlatky Endre, Sipos Orbán, ifj. Bölöni Sándor és Petrovich Ferencz urakból álló küldöttség a nekik tetsző időben nyújtsa át a miniszternek.

31. szám. id. Gálbory Sámuel pénztárnok betérjeszti jelentését, mely szerint a pénztárban készpénz van 151 frt 59 kr. az építendő muzeumra befolyt készpénzben 1582 frt 70 kr., ajánlatokban 3348 frt.

Tudomásul vétetik.

Kelt Nagy-Várad, 1890. szept. 29.

Jegyzette:

DR KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egylet választmányának 1890. évi november 11-én tartott gyűléséről fölvelt jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor muzeum-őr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, dr. Bozók Alajos, Echerolles Károly, Hegyesi Márton, Hlatky Endre tagok.

32. szám. Az alelnök jelenti, hogy a pénzügyminiszterhez küldött bizottság folyó hó 6-án tiszteleggett ő Nagyméltóságánál, a ki egyletünk küldöttségét szívesen fogadta és azon kijelentéssel bocsátotta el, hogy egyletünk kérelmének teljesítése neki személyes kötelezettsége, obligóban van és segíteni fog. Ennélfogva egyletünk remélheti, hogy a muzeum építésében a kormány részéről is támogatásban részesülend.

Tudomásul vétetik és a választmány köszönetet mond Gyalókay Lajos és Hlatky Endre uraknak, kik ez ügyben fáradoztak.

33. szám. Az alelnök indítványozza, hogy a muzeum építését a jövő tavasszal kezdjük el. Körülbelül 10 ezer forintunk van; a kormány és a megye segítségére számíthatunk, és így régi tervünk valószínűsítéséhez hozzáfoghatunk.

A választmány megbizza az alelnököt, hogy a tervek megvizsgálására kiküldött bizottságot hívja össze és tegyen jelentést.

34. szám. Az alelnök jelentést tesz a muzeumi telekadományozásának ügyéről, mely a valósulás küszöbén áll.

Tudomásul vétetik.

35. szám. Az alelnök indítványozza, hogy a pénzügyminiszter ő Nagyméltóságához ígéretéért és Tisza Kálmán ő Nagyméltóságához pártfogásáért köszönő irat intéztessék.

A választmány az indítványt elfogadja.

Kelt Nagyváradon, 1890 nov. 22.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egyesület választmányának és a muzeum-építésre kiküldött bizottságnak 1891 február 1-jén tartott gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsnyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtárőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, dr. Bozóky Alajos, Hegyesi Márton, Gyurkovics Kornél, Rimanóczy Kálmán és Száhlender Károly tagok.

I. szám. Az alelnök a gyűlést megnyitván, jelenti, hogy az építendő muzeumra följánlott telekre vonatkozó szerződést Nagyvárad polgármestere aláírta és ő azt Schlauch Lőrincz ő Nagyméltóságának a szükséges jóváhagyás kieszközlése végett átadta.

Tudomásul vétetik.

II. szám. Az alelnök előterjeszti az építendő muzeum-épületre beérkezett tervezeteket és az ezeket megbiráló szakértő bizottság véleményét felolvastatja.

A választmány és bizottság határozata: Mindahárom tervezet a szakértői véleménynyel együtt Fraknói Vilmos püspök úr ő Méltósága kegyes közvetítésével a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz küldendő fel fölülbíralás végett, azon nézet kifejezésével, hogy a választmány az «Ipolyi» jellegével beérkezett tervezetet tartja leginkább elfogadhatónak s annak tervezője, Rimanóczy Kálmán, a feltételek megtartására nézve legtöbb biztosítékot nyújt.

III. szám. Egy tag indítványára elhatározza a választmány, hogy

a majd beérkezendő tervek a muzeumban megtekintés végett kiteendők s a megtekintésre az összes egyleti tagok fölszólítandók. Az elfogadásra közgyűlés hoz majd határozatot.

IV. szám. Bozóky Alajos azon indítványa, hogy egyetünk a Rómer Flóris felett febr. 12-én Budapesten tartandó emlékbeszéden képviseltesse magát,

elfogadtatik és a választmány fölkéri Petrovich Ferencz ő Nagyságát egyletünk képviselőjére. E határozat jegyzőkönyvi kivonatban kiadandó és ez megbízó levélül szolgál.

Kelt Nagyváradon, 1891 február 2.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület választmányának és a muzeumépítésre kiküldött bizottságnak 1891 április 24-én tartott gyűléséről fölvetett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalóky Lajos alelnök, Dr. Karácsonyi János titkár, Dr. Bozóky Alajos, Sipos Orbán, Dr. Személyi Kálmán és Tóth Dezső urak.

V. szám. Az alelnök a gyűlést megnyitván az jegyzőkönyv fölolvassása után jelenti, hogy a Nagyvárad várostól följánlott telek minimális értékének 2767 frtnak a város részéről való adományozását a miniszterium helyben hagyta és ő annak kifizetését Nagyvárad polgármesterénél már kérelmezte. Jelenti továbbá, hogy a püspöktől följánlott muzeumi telek átíratását megsürgette és erre Fraknoi Vilmos ő méltóságától megnyugtató választ kapott.

Mindkettő tudomásul vétetik.

VI. szám. A pénztárnok jelentése szerint 1891 február 15-én az egyesületnek a muzeum építésére fordítható vagyona részint készpénzben, részint ajánlatokban 10731 forint 67 krajczár volt.

Tudomásul vétetik.

VII. szám. A titkár fölolvassa Fraknoi Vilmos ur ő méltósága levelét, melyben figyelmezteti egyesületünket, hogy jó volna, ha az Ipolyi-gyűjtemény nemrégiben kifizetett becsára harmadrészeként, közel 5000 frtnak, megszerzéséért lépéseket tenne.

A választmány megbizza az alelnököt és titkárt egy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltóságához intézendő, egyletünknek az Ipolyi-gyűjtemény elhelyezésére irányuló fáradozásait és anyagi helyzetét feltáró kérvény elkészítésével és fölküldésével.

VIII. szám. Az alelnök jelenti, hogy a muzeumépületi tervek a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól visszaérkeztek és felolvassa a miniszter levelét, valamint a fölülvizsgáló bizottság javaslatát. E bizottság az «Ipolyi» jeligéjű tervezetet ajánlja több módosítással.

Az elnökség hívja össze a szakértő bizottságot, és ez tegye magát érintkezésbe az Ipolyi jeligéjű tervezet készítőjével, Rimanóczy Kálmán építőmesterrel, azután pedig tegyen jelentést a választmánynak, mikép valósíthatók meg a tett módosítások s mennyi költségtöbbletet követelnének azok?

Kelt Nagyváradon, 1891 ápril 25.

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egylet választmányának 1891 június 24-én tartott üléséről fölvetett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Gyalókey Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiségtár-őr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton és Winkler Lajos tagok

IX. szám. Az alelnök a gyűlést megnyitván, előadja hogy az egyleti tisztikar megbízása lejárt s ennél fogva tisztújító közgyűlés tartandó.

A választmány a közgyűlés idejéül 1891 június 28 délelőtt 11 óráját, helyéül a megyeház kistermét tűzi ki. A közgyűlés tárgysorozata lesz: Elnöki megnyitó, titkári jelentés, pénztárnoki jelentés, a számvizsgálókéval együtt, régiségtárőri jelentés, új tisztikar választása.

X. szám. A pénztárnok bemutatja számadását. E szerint 1891 ápril 30-án az egyletnek volt

készpénzben	---	---	---	---	---	139	frt	89	kr.
takarékpénztári és bankkönyvecskékben	2312	»	92	»					

Összesen 2452 frt 81 kr.

Tudomásul vétetik és Hegyesi Márton meg Személyi Kálmán urakat fölkéri a választmány a számadás megvizsgálására s jelentéstételre.

XI. Az alelnök jelenti, hogy a Bihar megye választmányától egyletünk részére megszavazott 200 frtnyi segédelmet a miniszterium jóváhagyta.

Köszönet mondandó és a segedelem kiutalványozása kérelmezendő.

XII. szám. Az alelnök a mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvásával kapcsolatban jelenti, hogy a folyamodványt az Ipolyi-gyűjtemény becsára harmadrészének egyletünk részére való átengedéseért a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz fölterjesztette. Továbbá jelenti, hogy a szakértő bizottság a miniszterium felülvizsgáló bizottság javaslatát letárgyalta és Rimanóczy Kálmánt fölszólította a tervezeten szükséges változtatások megtételére és a költség-többlet kiszámítására.

Tudomásul vétetik.

Kelt Nagyváradon, 1891 június 24.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egylet 1891 aug. 30-án tartott választmányi gyűléséről fölvelt jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Bunyitay Vincze elnök, Gyalókay Lajos alelnök, Dr. Karácsonyi János titkár, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, Cséplő Péter, Winkler Lajos választmányi tagok.

XIII. szám. Az elnök a gyűlést megnyitván, fölolvastatja Nagyvárad város 10316/1891. sz. a. k. átíratát, melyben

értesíti egyletünket, hogy a Nm. vallás- s közoktatásügyi miniszter, mielőtt a váradi püspökség tulajdonát tevő u. n. konyhakert egyrészének egyletünknek való ajándékozásába, beleegyeznék, felterjesztetni akarja a) azon közgyűlési határozatot, mely kimondja, hogy a muzeum az említett telken építendő, b) azon iratot, mely igazolja, hogy a muzeum építésére szükséges költségek biztosítva vannak.

Többek hozzászólása után elhatározza a választmány, hogy mielőtt a Nm. közoktatásügyi miniszter, átiratára felelne, felkéri a Nm. pénzügyminiszter urat, nyilatkozzék, mennyivel segíti meg egyletünket a muzeum építésében? mert e nélkül a b) alatt említett iratot elő nem állíthatjuk.

XIV. szám. Gyalokay Lajos alelnök bemutatja Rimanóczy Kálmánnak módosított tervezetét az építendő muzeumra.

Fölkérendő a szakértő bizottság, vizsgálja meg a benyújtott tervezet módosításait.

XV. szám. Egy tag indítványára elhatározza a választmány,

hogy fölkéri Fraknoi Vilmos ő méltóságát, legyen kegyes közbenjárni, hogy egyletünk a Tud. Akad. kiadványait ingyen megkapja.

XVI. szám. Hegyesi Márton ügyész jelenti, hogy

Adler Ignác ur útján Klein N. ur a szilágy-somlyai leletből muzeumunknak egy ezüst pénzt ajándékozott.

Köszönettel tudomásul vétetik.

Kelt Nagyváradon, 1891 aug. 30.

Hitelesíti:

BUNYITAY VINCZE,
egyleti elnök.

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei régészeti és történelmi egyesület választmányának 1891 december 6-án tartott gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Bunyitay Vincze elnök, Gyalokay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régi-

ségtárór, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, Cséplő Péter, Kotunovics Sándor, Nemeskey Andor, Petrovich Ferencz, Winkler Lajos, Vulkán József tagok.

17. szám. Az elnök a gyűlést megnyitván, dr. Karácsonyi János: «Szent-István oklevelei és a Szilveszter bulla» cz. művét ajándékozza az egylet könyvtárának.

A választmány köszönettel fogadja.

18. szám. Az elnök jelenti, hogy a pénzügyminiszter ur ő Nagyméltóságához azon folyamodványt, melyben tőle az egyletünk részére juttatandó segítségről értesítést kértünk, elküldöttük, de még eddig nem érkezett rá válasz.

Tisza Kálmán ő Nagyméltósága, mint Nagyvárad város képviselője, fölkérendő, hogy a pénzügyminiszter urnál e tárgyban közbenjárni kegyeskedjék. Mivel pedig a vallásügyi miniszter junius 12. 17007. sz. n. k. felszólítására még mindig nem válaszoltunk, a miniszter ur ő Nagyméltósága válaszuk késedelmének okáról értesítendő.

19-ik szám. A titkár fölolvassa a vallás- és közoktatásügyminiszter f. é. okt. 10-én 20,316. sz. a. kelt átiratát, melyben értesíti egyletünket, hogy az Ipolyi-gyűjtemény becsértéke egyharmadáért a pénzügyminiszter urhoz forduljon.

A választmány e végből folyamodványt készített és azt Tisza Kálmán ő Nmlsága útján juttatja a pénzügyminiszter ő Nmlságához.

20-ik szám. A titkár jelenti, hogy a választmány megbízatását teljesítve, a Baranyi-család örök letétképen átengedett levéltárát beszállította a muzeum helyiségébe.

A választmány a levéltárt átveszi s a titkárt a további felelősség alól fölmentvén, azt a régiségtárór gondjaira bizza s a családi levéltár örét, Ngos Baranyi Ödönt, erről jegyzőkönyvileg értesíttetni rendeli.

21-ik szám. Winkler Lajos jelentést tesz az özv. Rómer Magdától muzeumunknak adományozott tárgyakról.

A választmány az ajándékot köszönettel fogadja s az adományozónak jegyzőkönyvileg is megköszöni.

22-ik szám. Egy tag figyelmeztetésére elhatározza a választmány, hogy

a folyamodványt Biharmegye törvényhatóságához az évi 200 frt segedelmezésért beadja.

23-ik szám. A pénztárnok ur jelenti, hogy Baróthy Pál joghallgató ur hajlandó a muzeumi segédőrséget elvállalni.

A választmány Baróthy Pál ur ajánlkozását örömmel fogadván, őt muzeumi segédőrré kinevezi, Szücs Dezső urat pedig e nemű megbízása alól fölmenti.

24-ik szám. Az Ipolyi-gyűjtemény egy részéből lehetőleg 1892 első hónapjaiban rendezendő kiállítás megvalósítására a választmány megbizsa a

Bunyitay Vincze elnök, Gyalókay Lajos, ifj. Bölöni Sándor, id. Gálbory Sámuel, Petrovich Ferencz, Cséplő Péter, Nemeskey Andor urakból álló bizottságot s az előleges kiadásokra szükséges költségeket utalványozza. Kelt Nagyváradon, 1891. decz. 6.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei és nagyváradí régészeti és történelmi egylet 1892 márcz. 20-án tartott választmányi gyűléséről fölvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Bunyitay Vincze elnök, Gyalókay Lajos alelnök, dr. Karácsonyi János titkár, ifj. Bölöni Sándor régiséggtárör, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, dr. Bozóky Alajos, Nemeskey Andor, Ritoók Zsigmond, dr. Személyi Kálmán, Winkler Lajos tagok, Baróthy Pál segédör.

I. Az elnök a gyűlést megnyitván, fölolvastatnak Császka György kalocsai érsek, Budapest főváros és Kiss Elek főszolgabíró átiratai, melyek kíséretében a «Suppl. Anal. Scepusii» II. k. «Budapest régiségei» műveket és 2 bronz csákányt küldöttek egyletünknek ajándékba.

Köszönettel tudomásul vétetik, s a nevezetteknek köszönő irat küldendő.

II. Olvastatik Biharmegye alispánjának átirata, melyben tudatja, hogy az egyletünk részére megszavazott 200 frtot a belügyminiszter jóváhagyta.

Biharmegye Törv. Hat. Bizottságának köszönet mondandó s az alispán ur fölkérendő, hogy a 200 frtot pénztárnokunk, id. Gálbory Sámuel ur nyugtá-ványára fizesse ki.

III Olvastatott Nagyvárad város tanácsának átirata, melyben fölszólítja egyletünket, hogy Nagyvárad város 200 éves felszabadulása emlékének méltó megünneplésére javaslatot tegyen.

Többek hozzászólása után a választmány a következő tárgysorozat indítványozásában állapodott meg.

a) A felszabadulás emlékének ünnepét kapcsolja össze a város alapítójának, Szent-Lászlónak, ünnepével s így június 27-én s esetleg a következő napokon tartsa meg.

b) Biharmegye törvényhatóságával egyetértőleg tartson a város ünnepi közgyűlést, hívja meg arra a katonai és polgári hatóságokat és az egyházakat; hívja meg arra testületileg egyletünket s ez ünnepies közgyűlés egyik főpontja az egyletünk által erre fölkért férfinak, Bunyitay Vincze urnak, a fölszabadulás történetét ismertető és méltató beszéde legyen.

c) Veressen a város ez ünnep emlékére érmekeket. A felirat és jelvények megállapításában egyletünk szívesen segédkezet nyújt.

d) A város valamely alkalmas pontján állítson emléktáblát.

e) A színházban magyar történelmi tárgyú disz-előadás tartassék.

f) Rendezzen népünnepet.

g) Szólítsa föl a város lakosait a város föllobogozására és kivilágítására.

IV. Az elnök indítványára a kiállítást rendező bizottság

Des Echerolles Kruspér Károly, Ritoók Zsigmond és Hegyesi Márton tagokkal egészítették ki. A bizottság régiebb tagjai: Az elnök, alelnök, régiségtárőr, pénztárnok, Nemeskey Andor, Petrovich Ferencz és Cséplő Péter urak.

V. Az elnök urtól a felszabadulás ünnepekor tartandó beszédet

egyletünk 1000 darabban kinyomatja 100-at velin, a többit egyszerű papiron.

VI. Hegyesi Márton a Beöthy Ödön képviselői megválasztására vonatkozó okiratokat és a Mátyássy zászlóalj történetéről szóló művét egyletünknek ajándékozza.

Köszönettel vétetik.

VII. A vallás és közoktatásügyi min. osztálytanácsos felszólítja egyletünket, hogy a muzeum építési költségről szóló nyilatkozatot majdan a váradi püspökhöz terjeszsze be.

Tudomásul vétetik.

VII. A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök Hegyesi Márton és Nemeskey Andor urakat kéri föl.

Kelt Nagyváradon, 1892. márcz. 21.

Hitelesítettett N.-Váradon,

1892. márcz. 27.

NEMESKEY ANDOR,

HEGYESI MARTON.

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,

egyleti titkár.

Jegyzőkönyve a biharvármegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egylet választmánya Nagyváradon, az egylet helyiségében az 1892. évi ápril hó 19-én d. u. 5 órakor tartott ülésének.

Jelen voltak: Bunyitai Vince elnök, id. Gyalókay Lajos alelnök, ifj. Bölöni Sándor muzeumi-őr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, dr. Bozóky Alajos, Mezey Mihály, Ritoók Zsigmond, Sipos Ordán, br. Személyi Kálmán, Vulcanu József és Winkler Lajos választmányi tagok.

VIII. sz. Elnök megnyitván az ülést, azon indokból, mivel a titkár történelmi kutatások céljából jelenleg Rómában van, ezen ülésre a jegyzőkönyv vezetésére Hegyesi Márton ügyészt kéri föl.

A választmány hozzá járulván az elnöki felszólításhoz, Hegyesi M. a jegyzőkönyv vezetését ezen ülésre átveszi.

IX. sz. Elnök bemutatja a 8357/92 számú belügyminiszter jóváhagyási záradékkal ellátva visszaérkezett egyleti újabb alapszabályokat.

A választmány az egyleti újabb alapszabályoknak a belügyminiszter jóváhagyási záradékkal lett ellátását örvendetes tudomásul veszi, ezen alapszabályokat az egylet levéltárába elhelyezni rendeli s elnökét az új alapszabályok intézkedéseinek az alapszabályokban foglalt módon leendő foganatosítására a jelen végzés kiadmányozása útján fölkéri.

X sz. Elnök bemutatja a magyar kir. kincstári jogügyi igazgatóságnak a f. évi ápril 13-ik napjáról 6986/V. szám alatt hozzá intézett leiratát, melyben ezen igazgatóság arról értesíti az egyletet, hogy ő cs. és ap. kir. felsége a f. évi márczius 10-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedi méltóztatott, hogy az Ipolyi Arnold hagyatékához tartozott műgyűjtemény egyharmadrészenek értéke fejében a királyi kincstárba befolyt 5347 frt 33 kr. egyletünknek oly föltétellel és kikötéssel kiadás-sék, hogy azon összeg a szóban forgó gyűjtemény elhelyezésére Nagyváradon emelendő muzeum létesítésére fordíttassék, s egyszersmind fölkéri az egyletet, hogy az összeg kifizetése módozatainak és a felvétel biztosításának megállapítása végett alapszabályaiat az egylet hozzá küldje meg, közölje vele a muzeum építése ügyének jelen stadiumát, s arról is nyilatkozzék, hogy a pénzt hol kívánja fölvenni?

A választmány a legnagyobb örömmel veszi tudomásul a m. kir. jogügyi igazgatóság leiratában foglaltakat, s egyhangulag elhatározza: hogy

a) a pénzügyminiszter ur ő nagyméltóságához az egylet érdekében tanusított jóakaratu közben-

járásáért hálás köszönetének kifejezéseül föliratot intéz, ebben arra is fölkérvén ő Nín-át, hogy kegyeskedik hódoló köszönetét az egyletnek ő cs. és apostoli királyi felsége legmagasabb színe előtt istolmácsolni;

b) a magyar kir. kincstári jogügyi igazgatóságot a leiratban foglalt fölhívásnak megfelelőleg az egylet alapszabályainak elnökileg hitelesítendő másolatának közlése mellett kötelezőleg biztosítja arról, hogy a legkegyelmesebben átengedett összeget kizárólag az Ipolyi Arnold műgyűjteményének elhelyezésére itten építendő muzeum építésére fordítandja s e tekintetben elfogad bárminemű biztosítási kikötéseket s egyszersmind ezen föliratban a muzeum építési ügyének jelen stadiumára vonatkozólag tudomásba helyezi arról, hogy az egyletnek a muzeum építésére részint eddigi tökéjében, részint kötelezett aláírási iven, részint a város által adott házhely megváltási árában eddig 10533 frt 27 krajczárja van, hogy ezen kívül Biharvármegye is kötelezőleg megígérte az építkezési költségekhez leendő hozzájárulását, s hogy Schlauch Lőrincz l. sz. püspök ur ő nagyméltósága az építendő muzeum részére a püspökség egyik kertjéből telket volt kegyes adományozni, a melyen a muzeum építésére az egylet, miután az épületi terv már kész, sőt az a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak is bemutatott s az ott emelt kívánalmaknak megfelelőleg átalakított, az eddig a szükséges formalitások betartása által akadályozott telekátadás után azonnal hozzá kezd;

c) az összeget az itteni adóhivatalnál kéri az egylet kiutalni, annak fölvételére elnökét hatalmazza fel, s a m. kir. jogügyi igazgatóságot erről is tudomásba helyezni rendeli.

XI. sz. Ritoók Zsigmond választmányi tag jelenti, hogy az elnök megbízásából Várad város 200 éves visszafoglalása emlékére tartandó ünnepély rendezése tárgyában érintkezésbe lépett városunk polgármesterével, ki is tudatta

vele, hogy a kiküldött rendezőbizottságot még e héten összehívja.

A választmány a jelentést tudomásul veszi.

Több tárgy nem lévén, az elnök a választmány ülését berekeszti, a jelen jegyzőkönyv hitelesítésére ifj. Bölöni Sándor muzeumőrt és Vulcanu József vál. tagot kérvén föl.

Kelt mint fent.

Hitelesítettelt Nagyváradon az

1892. évi ápril 26-ik napján.

IFJ. BÖLÖNI SÁNDOR.

Jegyzette :

HEGYESI MÁRTON,
hely. titkár.

K I M U T A T Á S A

a régészeti és tört. egyesület muzeumára befolyt és biztosított pénzzadományoknak :

I. Alírási ivenek	---	---	---	2154	frt	35	kr
II. » » biztosított ajánlatok				1100	»	—	»
III. Alírási ivenek kívül tett ajánlatok, benne a város által adott házhely pénzértéke	---	---	---	4966	frt	—	kr
IV. Az egyesület tőkéje	---	---	---	2312	»	92	»
Összesen :				10533	frt	27	kr

Azaz : *Tízezerötszázharminczhárom forint huszonhét krajczár.*

Nagyvárad, 1892 ápril 19.

GÁLBORY SÁMUEL,
egyl. pénztárnok.

A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület választmányának 1892. június 13-án tartott üléséről fölvevő jegyzőkönyv.

Jelen voltak : Bunyitay Vincze elnök, dr. Karácsonyi János titkár, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, dr. Bozóky Alajos, Kotunovics Sándor, Mezey Mihály, Nemeskey Andor, Winkler Lajos, tagok.

XII. szám. Az elnök a gyűlést megnyitja, Hegyesi Márton a múlt ülés jegyzőkönyvét fölolvassa.

Tudomásul vétetvén Hegyesi Márton ügyész urnak szivességeért, melyet a jegyzőkönyv elkészítésével egyletünk iránt tanusított, jegyzőkönyvi köszönet szavazzatik.

XIII. szám. Az ügyész fölolvassa a kincstári jogügyi igazgatóság 1892. máj. 9. 10128. sz. a. k. uj átiratát, melyben értesíti egyletünket, hogy a f. évi ápril 13. 6986. sz. a. k. átirata értelmében egyletünk számára kiutalványozandó 5347 frt 53 kr. hova fordítását biztosítási okirat és telekkönyvi bekebelezés által óhajtja biztosítani, s e végből kéreti a muzeumi telek telekkönyvi kivonatát.

A választmány fölkeri az ügyész urat, hogy, ha a telek átiratása egyhamar meg nem történhet, olynemű biztosítási okiratot készítsen, melyben a jogügyi igazgatóságnak egyletünk fölhatalmazást ad arra, hogy a muzeumépítésre való kötelezettséget azonnal a telek átiratásakor bekebelezhesse.

XIV. Ezzel kapcsolatban fölmerülvén a telek átirásának megsürgetése is

az elnökség megbizatik, hogy ez ügyben Schlauch Lőrincz ő excellentiájánál lépéseket tegyen.

XV. szám. Az elnök előterjeszti, hogy a Nagyvárad fölsszabadulásának emlékére tartandó diszgyűlésen fölolvassandó értekezését a város kinyomatta s a hivatalos példányok levonása után megmaradtakat az építendő muzeum javára elárusítás végett egyletünknek ajándékozta.

A választmány fölkeri Gálbory Sámuel urat a példányok átvételére; kéri a választmány tagjait, hogy azt ismerőseik közt terjesztteni sziveskedjenek és fölkerendőnek tartja Biharmegye tekintetes alispánját, hogy e művet a szolgabíróságok útján ajánlja.

XVI. szám. A titkár indítványára egyletünk tiszteletbeli elnökét, nagyméltóságu Döry József főispánt, v. b. titkos tanácsossá történt kineveztetése alkalmából

átiratilag üdvözli.

XVII. Az ügyész indítványára a Karger Sándor szőlőjében talált falak megvizsgálására

Bunyitay Vincze és Karácsonyi János urakat kéri föl.

XVIII. Tardy Sándor urnak a sápi régi templom alaprajzának és az ott talált régiségek beküldéséért a választmány köszönetet mond.

Több tárgy nem lévén, miután az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Des Echerolles Károly és Hegyesi Márton urakat fölkerlte, az ülést berekeszti.

Kelt Nagyváradon, 1892 jun. 14-én.

Hitelesítettett: Nagyváradon

az 1892. évi június 23-án

DES ECHEROLLES KRUSPÉR KÁROLY,
HEGYESI MÁRTON.

Jegyzette:

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

*A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egy-
let 1892. évi okt. 19-én tartott választmányi gyűlésének
jegyzőkönyve.*

Jelen voltak: Az egylet tisztviselői, továbbá Cséplő Péter, Kotunovics Sándor, Mezey Mihály, Nemeskey Andor, Winkler Lajos, Vulcanu József választmányi tagok.

XIX. szám. Az elnök a gyűlést megnyitván, a titkár fölolvassa az 1892 szept. 6-án tartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét.

Tudomásul vétetik.

XX. szám. Az elnök jelentést tesz azon lépésekről, melyeket a telek átirásának ügyében tett.

Tudomásul vétetik.

XXI. szám. Hegyesi Márton ügyész felolvassa a kincstári jogügyi igazgatóság 21004/1892. sz. a. k. átiratát s azon biztosítási okirat formulát, melyet az igazgatóság kötelező alakban való kiállítás végett egyletünkkel közöl.

Hegyesi Márton, Gyalóka Lajos és Mezey Mihály urak fölszólalása után elhatározza a választmány, hogy a kért biztosítási okiratot kiállíttatja, de a következő módosításokkal: a) mivel egyletünk az elhelye-

zendő 5347 frt 33 kr. után 6⁰/₀-ot nem kap, az esetleges visszafizetésnél 6⁰/₀-os kamatok fizetésére sem vállalkozhatik, hanem csak annyira, a mennyit a pénzintézetek adnak, b) a váradi püspöktől felajánlott telek helyrajzi száma után még oda teendők e szavak «vagy esetleg más, ezentul megjelölendő telekre», c) ajánlkozik egyletünk a jogügyi igazgatóságot a kiutaltványozott összeg elhelyezéséről vagy kivételéről is pontosan értesíteni.

A biztosítási okirat illetén alakban való elkészítésére s az átiratban való okadatolására a választmány az egyleti ügyész urat kéri föl. Aláírásával pedig az elnököt és titkárt bizza meg.

XXII. szám. Az erdélyi magyar színészet száz éves jubileumának rendezősége az ünnepségre meghívja egyletünket.

Az elnök felhatalmazást kap arra, hogy ha valamely egyleti tag ez ünnepségre átrándul, annak egyletünk képviselőjére megbízást adhasson.

XXIII. szám. Az elnök bejelentvén, hogy főtisztelendő Nemeskey Andor plébános s választmányi tag muzeumunk számára 18 darab becses régi pénzt ajándékozott, a választmány neki ezért, valamint a mult rendkívüli gyűlésen bejelentett pénzbeli adományaiért

jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

XXIV. szám. A pénztárnok ur jelenti, hogy gr. Wenckheim Krisztina urnő Nagyvárad a török foglalás korában czimű munka 16 példányáért egyletünknek 16 frtot küldött.

Örvendetes tudomásul szolgál.

XXV. Ezzel kapcsolatban a titkár indítványozza, hogy a Nagyvárad visszafoglalásának emlékére 1892 jun. 26-án a főgymnasium disztermében tartott diszgyűlés egyletünk jegyzőkönyvébe is fölvétessék.

A választmány elfogadja s egyuttal egyletünk elnökének, a ki e gyűlésen a fölolvast tartotta, forró köszönetet mond.

XXVI. Bölöni Sándor bejelenti a muzeumőrségről való lemondását.

A választmány fölkéri, hogy legalább a jövő közgyűlésig viselje.

XXVII. A számvizsgáló bizottság tagjaiul

Hegyesi Márton és Személyi Kálmán urak kéretnek föl.

Több tárgy nem lévén, miután az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Mezey Mihály és Nemeskey Andor urakat fölkérte, a gyűlést berekeszti.

Kelt Nagyváradon, 1892 okt. 19-én.

Hitelesítették :

NEMESKEY ANDOR,

MEZEY MIHÁLY.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület választmányának 1892 decz. 17-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak : Bunyitay Vincze elnök, Dr. Karácsonyi János titkár, Bölöni Sándor muzeumőr, id. Gálbory Sámuel pénztárnok, Hegyesi Márton ügyész, Cséplő Péter, Winkler Lajos, Vulcanu József tagok.

XXVIII. Az elnök a gyűlést megnyitván, a mult gyűlés jegyzőkönyve felolvastatik.

Tudomásul vétetik.

XXIX. Az elnök jelentést tesz azon veszteségről, mely egyesületünket Dr. Személyi Kálmán jogtanár s választmányi tag halálával érte, megemlékezik az elhunyt érdemeiről, egyesületünk, valamint minden nemes és jó iránt tanusított érdeklődéséről s indítványozza, hogy emléke egyesületünk jegyzőkönyvében is megörökíttessék.

A választmány szomorú szívvel veszi tudomásul a jelentést, az indítványt elfogadja, és részvétét az elhunyt özvegye előtt jegyzőkönyvi kivonatban tolmácsoltatni rendeli.

XXX. Az elhunyt Személyi Kálmán helyébe a számvizsgáló bizottság tagjául a választmány

Nemeskey Andor, póttagul Cséplő Péter urakat kéri föl.

XXXI. Mivel az idén még rendes közgyűlést nem tartottunk, a választmány elhatározza, hogy

f. évi december 26-án d. e. 11 órakor a megyeház kistermében felolvasással egybekötött közgyűlést tart. A felolvasásra Bunyitay Vincze, vagy Dr. Karácsonyi János urakat kéri föl.

XXXII. Felolvastatik özv. Lukács Györgyné levele, melyben tudatja, hogy a férje után maradt ereklyéket u. m. képviselői mandátumait, a nagyváradi hölgyektől 1865-ben felajánlott zászlót, 1848-iki kineveztetését, egyleti muzeumunk számára ajándékozza.

A választmány ő Méltóságának átiratilag fejezi ki köszönetét.

XXXIII. Bölöni Sándor ur a muzeumőrségről való lemondását újra bejelenti.

Sajnos tudomásul vétetik.

XXXIV. Hegyesi Márton ur indítványára elhatározza a választmány, hogy

az egylet működéséről ezentul évi jelentést nyomtattat ki.

A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök Winkler Lajos és Vulcan József urakat kérvén föl, az ülést berekeszti.

Kelt Nagyváradon, 1892 decz. 18-án.

Hitelesítették :

VULCANU JÓZSEF.

WINKLER LAJOS.

Jegyzette :

DR. KARÁCSONYI JÁNOS,
egyleti titkár.

A biharvármegyei és nagyváradi régészeti
és történelmi egyesület

ALAPSZABALYAI.

I. SZAKASZ.

Az egyesület czíme és czélja.

1. §. Az egyesület czíme: «Biharvármegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egyesület». Székhelye Nagyvárad. Hivatalos nyelve a magyar.

2. §. Az egyesület czélja a hazai régészet és történelemnek s ezek minden ága és segédtudományának művelése, ismeretése és terjesztése, különös tekintettel Biharvármegye és Nagyvárad multjára.

3. §. Ezen czéljának elérésére első sorban a megye területén, esetleg azonban ennek határain túl is elszórva létező történelmi emlékeket, műrégiségeket, okmányokat, nyomtatványokat stb. felkutatja, azokat adományozás, esetleg vétel útján összegyűjtve az elpusztítástól megóvjá, alkalmas helyeken ásatásokat és történelmi nyomozásokat eszközöl, a meg nem szerezhető tárgyakról lehetőleg másolatokat vesz; úgy egyes archaeologiai műtárgyakat, mint egész gyűjteményeket, családi okmánytárakat megőrzés és gondozás végett letétképen elfogad s mindezen működése eredményét Nagyváradon létesítendő muzeumában a nagy közönség használatára kiállítja. Czélja továbbá felolvasások és értekezések tartása s a mennyiben anyagi ereje engedi, szakmájába vágó munkák iratása és kiadása.

II. SZAKASZ.

Az egyesület tagjai.

4. §. Az egyesület tagjai négyfélék, ugymint: tiszteletbeliek, alapítók, rendesek és pártolók.

5. §. Tiszteletbeli tagokul oly férfiak választatnak, kik a történelmi s archaeologiai szaktudományok fejlesztése és művelésében, vagy az egylet körül maguknak kitűnő érdemeket szereztek.

6. §. Alapító tagok azok, kik az egylet céljainak előmozdításához készpénzben, vagy ezen összegnek megfelelő értékpapirokban legalább 50 frtnyi alapítvánnyal járulnak.

7. §. Rendes tagok azok, kik három éven át évenkénti 3 frt fizetésre kötelezik magukat. Ha valamely rendes tag a három év leforgása után az egyletből ki akar lépni, köteles ebbeli szándékát a választmánynak írásban bejelenteni; különben úgy tekintetik, mint ki e §-ban kijelölt kötelezettségeit hallgatag vállalja el újabb 3 évre.

8. §. Pártoló tagok azok, kik minden további kötelezettség nélkül az egylet pénztárába évenként 1 frtot fizetnek.

III. SZAKASZ.

Az egylet kormányzása.

9. §. Az egylet ügyeit az igazgató-választmány intézi mely 12 beltagból, 6 vidéki kültagból s az alább elősorolandó tisztségviselőkből áll, kiket a közgyűlés az alapító és rendes tagokból 3 évi időtartamra választ.

10. §. Az egylet tisztségviselői a következők:

- a) az elnök,
- b) két alelnök,
- c) a titkár,
- d) muzeumi őr,
- e) pénztárnok,
- f) az ügyész,
- g) egyleti gazda.

IV. SZAKASZ.

Az egylet tisztségviselőinek hatásköre.

11. §. Az elnök az egylet képviselője hatóságok és harmadik személyek irányában; ő hívja össze a közgyűlést és választmányi üléseket, mindezekben elnököl s csak szava-

zatok egyenlősége esetében szavaz. Sürgősebb fizetéseket 50 frt erejéig utalványoz, de ezt a legközelebbi választmányi ülésnek utólagos jóváhagyás végett bejelenti. Tiszti állásánál fogva kizárólag hivatva van jelen alapszabályok s az ügyrend szigorú megtartása fölött örködni. Joga van az egyleti pénztárt bármikor megvizsgálni.

12. §. Az alelnökök a működésében akadályozott elnököket helyettesítik.

13. §. A titkár a köz- és választmányi üléseken a jegyzőkönyvet írja. Viszi az egylet mindazon levelezéseit, melyekkel az igazgató választmány megbizza. Az egyleti tagok névkönyvét szerkeszti, kezeli s azt évről évre kiegészíti.

14. §. A muzeumi őr az egylet tulajdonát képező okmány-könyv — s régiségtár, úgy szintén az egyleti muzeumban letéteményezett tárgyak fölötti felügyeletet gyakorolja, végezi a tárgyak szakértői meghatározását; pontosan osztályozott és számozott leltárt vezet; a választmány utasítása szerint eszközrendő archaeologiai kutatásokat és történeti nyomozásokat intézi, mindezekről a választmánynak esetenként, a közgyűlésnek évenként jelentést tesz. Viszi az egylet mindazon levelezéseit, melyekkel a választmány megbizza.

15. §. A pénztárnok az egylet pénzbeli vagyonát, bevételeit és kiadásait kezeli, kifizeti az elnök által aláírt utalványokat; havonként számot ad a választmánynak; az évi részletes számadást az elnöknek még a rendes közgyűlés előtt beadja, ki azt a választmány által kiküldött 3 tagu számvizsgáló bizottság által megvizsgálatván, ennek jelentése kíséretében a közgyűlés elé terjeszti.

16. §. Az egyleti ügyész a választmány meghatalmazásából törvényes ügyekben az egyletet képviseli.

17. §. Az egyleti gazda az egylet gazdasági ügyeit vezeti.

V. SZAKASZ.

Az igazgató választmány.

18. §. Az igazgató választmány lehetőleg havonként Nagyváradon tartja üléseit. Ezen üléseken minden egyleti tag jelen lehet, szavazattal azonban csak a tisztviselők és

választmányi tagok birnak. Az egylet minden tagjának, előleges bejelentés mellett nem tagoknak is, mint vendégeknek, jogukban áll a választmányi üléseken felolvasásokat tartani vagy előszóval értekezni. Választmányi taggá csak az alapító vagy rendes tagok választhatók meg. Három választmányi tag kivánságára az elnök köteles a választmányt összehívni.

19. §. A választmány hatásköréhez tartoznak az egylet belkormányzati s mindazon ügyei, melyek közgyűlés tárgyát nem képezik. A választmány köt az egylet nevében a közgyűlés által megállapított határon belül minden szerződést, melyek a választmány meghagyására az elnök, titkár és muzeumi igazgató által iratnak alá. Az egyleti évi számadások megvizsgálására bizottságot küld ki. Az igazgató választmány nevezi ki szükség esetén a helyettes vagy segéd tisztviselőket, kik azonban a választmányi üléseken szavazati joggal nem birnak.

20. §. A választmány határozatképességéhez az elnökön és a jelenlevő tisztviselőkön kívül legalább négy választmányi tag jelenléte szükséges.

VI. SZAKASZ.

Közgyűlések.

21. §. Rendes közgyűlés minden év május havában tartatik, rendszerint Nagyváradon, esetleg azonban nagyobb érdeklődésfelköltése végett vidéken a megye valamelyik részében. Szavazati joggal csak az alapító s rendes tagok birnak.

22. §. Rendkívüli közgyűlést az elnök a választmány vagy 20 egyleti tag írásbeli indokolt kívánatára tartozik összehívni.

23. §. Közgyűlésen a jelenlevő tagok szavazattöbbsége határoz.

24. §. A szavazás nyilvános, de 10 tag írásbeli kívánatára titkos szavazás rendelendő el.

25. §. A közgyűlés tárgyai:

- a) titkári jelentés,
- b) a muzeumi igazgató jelentése,
- c) az évi számadások megvizsgálása a számvizsgáló bizottság jelentése alapján,
- d) az alapszabályok módosítása, mi a meghívókban mindenkor, mint tanácskozási tárgy különösen

megjelölendő s mihez az összes tagok legalább $\frac{1}{4}$ -ének jelenléte kívántatik meg; határozatot a jelenlevők $\frac{2}{3}$ -a hoz; — ha pedig a tagok kívánt $\frac{1}{4}$ -e nem jönne össze, akkor új közgyűlés hirdetendő, mikor is tekintet nélkül a számra, a jelenlevők $\frac{2}{3}$ -a dönt,

- c) a tisztségviselők és igazgatóválasztmány választása,
- f) tudományos felolvasások illetőleg értekezések tartása,
- g) új tiszteletbeli tagok választása.

VII. SZAKASZ.

Az egyesület jövedelmi forrásai és vagyona.

26. §. Az egyesület bevételeit képezik:

- a) alapítványi összegek,
- b) a rendes és pártoló tagok évi díjai,
- c) felülfizetések és lelkes ügybarátok adományai és hagyományai,
- d) évi segély összegek,
- e) kiállítások s egyleti kiadványok jövedelmei.

Egy egyesületi év május 1-től a következő évmájus 1-ig terjed.

27. §. A tagsági díjak, évi segély összegek, kiállítások tiszta jövedelme s az alapítványok kamatai az egyesületi kiadások fedezésére fordíthatnak. Az alapítványi tőkék csak ingatlanokba fektethetők.

28. §. Az egyesület vagyonát képezik még a Nagyváradon felállítandó muzeum, telkével együtt, továbbá régi okmányok, könyvek, régiségek, műtárgyak stb.

VIII. SZAKASZ.

29. §. Az egyesület pecsétje.

Az egyesület pecsétje Biharvármegye és Nagyvárad törvényhatósági város egyesített czimere «Biharvármegyei és nagyváradai történelmi és archaeologiai egyesület 1872» körirattal.

IX. SZAKASZ.

Az egyesület feloszlása.

30. §. Az egyesület feloszlása esetére az egyesületnek minden vagyona, muzeumi telke és épülete valamint saját gyűj-

teménye Nagyváradi város tulajdonába adatik át, azzal a kötelezettséggel, hogy Nagyváradi városa az egyesület telkét és épületét mindenkorra muzeum céljára fogja használni és fentartani s a város tulajdonába átszálló gyűjteménynek fentartásáról, megőrzéséről és nyilvánosságáról gondoskodik.

Az egyesület feloszlásának kérdése legalább 30 tagnak két hóval a közgyűlés előtt leendő írásbeli indítványára jöhet tárgyalás alá. A feloszlás elhatározásához az alapító és rendes tagok $\frac{3}{4}$ -ének jelenléte és általános szavazattöbbség szükséges.

X. SZAKASZ.

Letétbe helyezett tárgyak.

31. §. Az egyesület muzeumban letétképen elhelyezendő tárgyak átadásának feltételeit az igazgató-választmány az illető letevővel esetről esetre szerződésileg állapítja meg.

32. §. Az alapszabályok módosítását vagy az egyesület feloszlását s ezen esetben vagyona hova fordítását célzó közgyűlési határozatok fogantatás előtt. — megerősítés végett — a magyar királyi belügyminisztérium eléterjesztendők.

33. §. Azon esetben, ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott cél és eljárást illetőleg hatáskörét meg nem tartja — a kir. kormány által, amennyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyesületi tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is osztatatik vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására feloszlás terhe alatt köteleztetik.

BUNYITAY VINCZE,
egyesületi elnök.

8357 szám.

V/10.

Látta a m. kir. belügyminiszter.

Budapesten, 1892. évi február hó 3-án.

A miniszter helyett:
Lukács György,
államtitkár.

Az egyesület tisztikara.

Tiszteletbeli elnök : Bárá Döry József, Bihar megye és Nagyvárad város főispánja.

Elnök : Bunyitay Vinceze.

Alelnök : Gyalókay Lajos.

Titkár : Dr. Karácsonyi János.

Régiségtárőr : Cséplő Péter.

Pénztárnok : id. Gálbory Sámuel.

Ügyész : Hegyesi Márton.

Választmány.

Dr. Bozóky Alajos.

Des Echerolles Károly.

Kotunovics Sándor.

Mezey Mihály.

Nátafalusy Kornél.

Nemeskey Andor.

Petrovich Ferencz.

Ritoók Zsigmond.

Sipos Orbán.

Dr. Szabó György.

Winkler Lajos.

Vulcanu József.

Az egyesület tagjai.

Tiszteletbeli tagok:

Ö. cs. és k. Fensége József főherczeg.

Dr. Schlauch Lőrincz v. b. t. t. várad i. sz. püspök.

Pável Mihály v. b. t. t. nagyvárad i gör. sz. püspök.

Bubics Zsigmond kassai püspök.

Zichy Jenő gróf.

Fraknoi Vilmos választott püspök, várad i kanonok.

Ritoók Zsigmond kir. tanácsos, táblai elnök.

Thaly Kálmán, a m. tudományos akadémia tagja, országgyűlési képviselő (Budapest).

Czobor Béla, a m. tud. akadémia tagja, a műemlékek orsz. bizottságának előadója (Budapest).

Bölöni Sándor földbirtokos.

Des Echerolles Kruspér Károly földbirtokos.

Alapító tagok.

Biharmegye közönsége	Br. Orbán Balázs †
Bubics Zsigmond	Patay András
Dr. Czobor Béla	Pável Mihály
Br. Dőry József	Racsek János †
5 Dr. Fraknoi Vilmos	15 Dr. Römer Fl. Ferencz †
Br. Gerliczy Félix	Dr. Schlauch Lőrincz
Ipolyi Arnold †	Szlávy Olivér †
Nagyvárad város közönsége	Gróf Zichy Jenő
Nagyvárad takarékpénztár	Zathureczky Albert
10 Olteanu János †	

Rendes tagok.

Andrényi Károly	20 Dr. Karácsonyi János
Berettyó-Ujfalu városa	Kaufmann József
Dr. Berkovics Zsigmond	Kis Elek (főszolgabíró)
Dr. Bozóky Alajos	Kohányi Ferencz
5 Bölöni Sándor t. t.	Dr. Korda Kálmán
Bunyitay Vincze	25 Kotunovics Sándor
Cséplő Péter,	Kőváry Tivadar
Des Echerolles Kruspér	Középeßy Gyula
Károly t. t.	Kuncz Gusztáv
Des Echerolles Kruspér	Mezey Mihály
Sándor	30 Mihelfy Adolf
10 Des Echerolles Kruspér	Moldoványi Károly
Sándorné	Müller Salamon
Dús László	Nagy Lajos
Furta község	Nátafalussy Kornél
Gáborján község	35 Nemeskey Andor
Id. Gálbory Sámuel	Dr. Némethy József
15 Br. Gerliczy Bódogné	Novotny Alfonz
Id. Gyalókay Lajos	Papszász Károly
Hegyesi Márton	Pálffy Antal
Huzella Gyula	40 Petrovics Ferencz
Kaczvinszky Andor	Ráczi Mihály

MTA Könyvtár és Információs Központ

Periodika 2021/4334

Radó Ignác
Rátkay József
Reismann Mór
45 Rezey Szilvius
Ritoók Zsigmond t. t.
Rozvány György
Schöpflin Ágoston
Sipos Orbán
50 Südy József
Dr. Szabó György

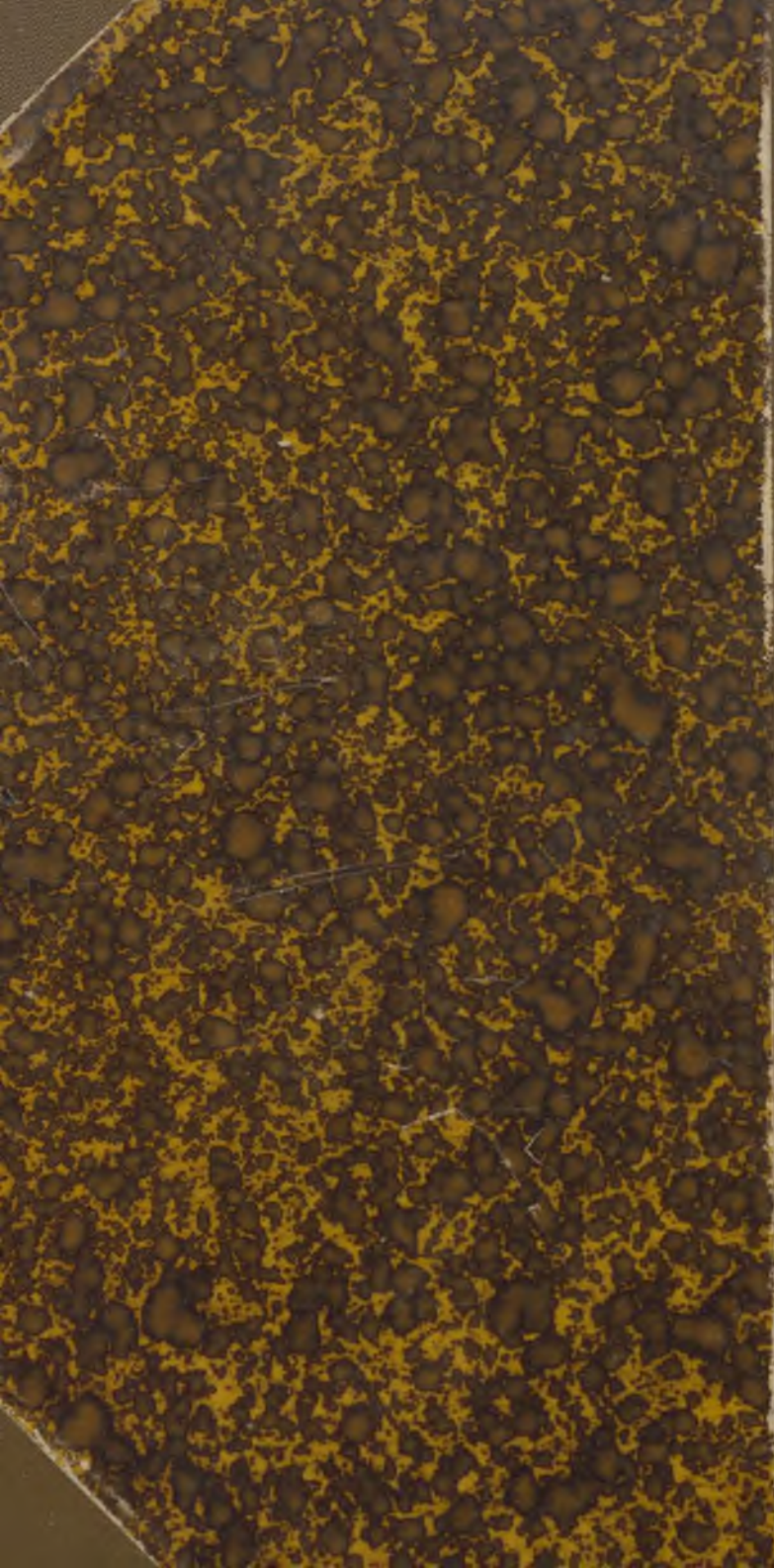
Száhlender Károlyné
Szegedyné br. Gerliczy
Irma
Dr. Székely István
55 Szentjános község
Szentpéterszeg község
Tardy Sándor
Vidovich György
Dr. Vucskics Gyula
60 Zeley János.

TARGYMUTATÓ.

	Lap
I. Drámai és operai előadások Nagyváradon a mult században	
<i>Bunyitay Vinczétől</i> --- --- --- --- --- --- --- ---	3
II. <i>Hivatalos rész.</i>	
a) Elnöki megnyitó --- --- --- --- --- --- --- ---	15
b) Titkári jelentések --- --- --- --- --- --- --- ---	17
c) Múzeum-őri jelentés --- --- --- --- --- --- --- ---	26
d) Pénztárnoki jelentések --- --- --- --- --- --- --- ---	27
e) Közgyűlések jegyzőkönyvei --- --- --- --- --- --- --- ---	29
f) Választmányi gyűlések jegyzőkönyvei --- --- --- --- --- --- --- ---	34
Alapszabályok --- --- --- --- --- --- --- ---	75
Tagok névsora --- --- --- --- --- --- --- ---	81

40